

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kladóhivatal:
Budapest, V., Józseftér 10.
hová minden küldemény
intézendő.

ZSIDÓ FELEKEZETI JELLEGŰ
POLITIKAI ÉS SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.
SZERKESZTI: SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt
Fél évre 4
Negyedévre 2
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

A néppárti kérvények. Irta: *Mezei Ernő*. — A hitközségi válasz-
tások. — Kávéházban. Irta: *Grosz Gizella*. — Nászdal. (Ibn Ezra
verse). Fordította: *Makai Emil*. — A velencei kalmár. Irta:
Hoffmann Mór. — Magyarázatok az Ötkönyv szakaszaihoz. Irta:
Dr. Jordán Sándor. — A zsidók és a pestis. — Hirek. — Hirdetések.
A mellékleten: Meturgeman. Irta: *Szabolcsi Miksa*. — Zsidó vagyon.
(*Dr. Jellinek Adolf* könyvéből.) — Eszterka. (Szomorujáték.) Irta:
Dr. Phillipson Lajos.

Naptár:

Vasárnap (1898. október 30.) 5659. *Marchesvan* hó 14-ike.
Hétfő 15-ike. Második taanis-z-séni. Kedd 16-ika. Szerda
17-ike. Csütörtök 18-ika. Péntek 19-ike. Szombat 20-ika.
Hetiszidra *Vajero*. (Mózes I. könyve 18., 19., 20., 21. és
22. fejezetei). Haftora: »Véiso achasz minsé vené-hanviim
czoako el-Eliso lémór« (Királyok II. könyve 4. fejezete
kezdetétől a 38. versig.)

A néppárti kérvények.

Az oroszlanbőrbe öltözött szamarakat általában nem tarják veszedelmes állatoknak. Tudvalevő, hogy mentől bőszebb ordítózással igyekeznek oroszlan öntudatukat tanusítani; amire az az első félelem, mit látásuk kellett, mihamar szertelen nevetéssé változik át. Ellenben a báránybőrbe bujt farkasoktól jó óvakodni; mert ezek jámbor álarczuk mögött tudnak hallgatni is, és csak akkor árulják el harapós voltukat, mikor már fogaikat az áldozat husába vágthatják. Vajon a néppárt az álbőrben járó állatiság melyik specziesét képviseli igazában? Ez is a mai magyar közéletnek egyik érdekes kérdése, mivelhogy nincsen véleménykülönbség a felől, hogy parlamenti alakulásainknak ez a legifjabb tényezője szereti a reá nem tartozó bőrt és állandóan igyekszik egy lényétől idegen külső látszatot felöltetni. Mi azt hisszük, a néppárti színlelés immár keresztülhaladt mindakét fázison. Volt a néppártnak egy naiv kora, a mikor félig-meddig önmagával is elhitette ámitásait. Akkor oroszlanbőrben ugrott ki a színre és rettenetes mód ordított, mintha rögtön el akarná nyelni az átkos liberalizmusnak minden eszméjét. Támadt pedig erre nagy kaczagás az országban. Meggondolta hát magát, vagy akadt valaki, a ki megmagyarázta neki, hogy a szenteskedő ámitásnak egészen más a hagyományos stílje. Szelid báránnyal kell mindenütt beköszöntenie, sövények

mögött kell csendesen kullognia, a mikor a farkasok ragadozó szándéka lakozik benne. Nos, a néppárt most ezt próbálja. Biz' így jóval veszedelmesebbé is válhatik. De azt veszszük észre, hogy még nem élte magát bele új szerepébe, még mindig olyan vigyázatlan hangokat hallat, melyek időnek előtte leleplezhetik ámitó célzatát. Megeshetik most rajta az a furcsaság is, hogy az incognitó büjkáló farkast rejtőzködő csacsinak gondolják az emberek.

A néppárt kezdettől fogva nagy passzióval gyakorolta a kérvényezés állampolgári jogát. Előbb azonban egyszerűen szidta a kormányt, szidta a zsidót; a kérvényező „óh nép“ keresztvonásos aláírásaival emlékeztette a parlamentet ama kötelességére, hogy zsidók büntetésére hozza be a börzeadó, viszont urak és parasztok könnyebbülésére szállítsa le a földadót. A „parasztfogdosásnak“ ezt a kezdetleges módját most sokkal furfangosabbal cserélte föl. Fölfedezte az ő igazi nagy szívét a nép iránt és fölbuzgott belőle a demokratikus apostolság lelkesedése. Új kérvénymintákat köröztet a nép közt, hol csábitóan rajzolja eléje a modern ígért országot, melyben nemcsak tej és méz folydogál a legszegényebb számára, hanem jog és hatalom jut a legelhagyottabbnak is. Benne van ezekben a kérvényekben sok, sok, a mit demokratikus hit a nép számára követelt: az általános titkos szavazatjogtól egész a létminimum biztosításáig, csak bölcsen elhagyva mindazt, a mi a feudális ura-

ságnak és a hierarchikus hatalmaskodásnak kellemtelen szorongást okozna, például a fidei kommisszum megszüntetését, a főrendi kiváltságok eltörlését, vagy a progresszivadó behozatalát. Mindenek fölött van egy dolog, a mit a néppárt legdemokratikusabb buzgalmában sem szenvedhet: a zsidók egyenjogosítása. Igaz szeretettel öleli hű keblére a tót, az oláht, a rácot, ha a hazáulás töre villog is a kezében. De keresztény kegyessége nem tűrheti, hogy a zsidóknak is megillető helyök legyen abban a táborban, melyet hazafias munka és hazafias küzdés közössége alkotott.

Hát ez az! A demokratikus szineskedés, még ha olyan fából való vaskarika módon, egymást lerontó ellentétek összekovácsolásával jelentkezik is, mint a néppárti kérvényekben, magában véve nem rossz taktika a hatalomért való versenyfutásban. Szó sincs róla, a néppárt vezérei ebben a tekintetben fényes előképeket látnak maguk előtt. De nekik az a bajuk, hogy a mig egyfelől új köntösükkel megvesztegető látszatot igyekeznek kelteni, másfelől annál jobban feltakarják ama fogyatkozásukat, melynek eltakarására a legállandóbb gondot kellene fordítaniok. Mert a nemzeti közvélemény a néppártot állandóan azzal a gyanuval terhelte és terheli, hogy nem bír igaz nemzeti érzéssel. Nem bír ilyennel a magyar állam közjogi helyzetére nézve, a mikor féltékenyen kell őriznünk idegen hatalmak ellenében a törvényekben lefektetett történelmi örökséget. Nem bír ilyennel a nemzeti élet belső területén sem, a hol a magyarság nyelvét és kulturáját, az egységes nemzeti öntudatot kell teljes mértékben érvényre juttatnunk. Ezt a gyanut nagyon erősítik azok az eszmék, melyeket a néppárt előkelő petronusai öröklött családi és társadalmi hagyományként tisztelnek, valamint azok az összeköttetések, melyek ma is látható szálakkal fűzik az ország irányában ellenséges hatalmakhoz. Ha már tetszetős látszatot keresnek, színlelésök egész erejét erre a pontra kellene fordítaniok, mert itt az ő gyengeségök. De mit csinálnak a sötétszinű hazafiak? Fölveszik a demokratság álcáját; proklamálják az általános és titkos szavazatjogot. Az általános és titkos szavazatjog! Ez lehet mindenütt a világon egyszerű demokratikus igazság, de a magyar állam és a magyar hazafiság szempontjából a legnehezebb problema, a legválságosabb kérdés. De a néppártnak aligha nem ép az tetszik az általános szavazatjogban, hogy a nem magyar nemzetiségeknek nagyobb jelentőséget, sőt tulsúlyt szerezhethet a magyar parlamentarizmus szervezetében. Hátha ezt az injyére való demokráciát még megflüszerezhetheti a zsidóknak a nemzeti

közösségből való kitagadásával. Lám! A meddig a néppárt beérte azzal, hogy a zsidók hazafiságát kisebbitette, micsoda olcsó mód volt az, hogy a vásári közönség előtt nemzeti mázban feszenghessen. Mert az antiszemizmuz manapság minden hazugságnak és aljasságnak legolcsóbb kendőzése. De az általános szervezetjogot hirdetni, és melléje a zsidókat kitagadni, ez körülbelül ugy néz ki, tisztelt néppárt, mintha önök a zsidókat fényes rehabilitációban akarnák részesíteni a nemzet előtt.

Elhibázták bizony demokrata szineskedésöket! Az, a mit álcázójokul használtak, ugyanaz lesz árulójuk. A magyar zsidók minden vád és rágalom ellenében büszkén mutathattak azokra a szolgálatokra, melyekkel a nemzeti szellem terjesztését és a nemzeti erőforrások gazdagítását előmozdították. De az olyan vádlók irányában, minők a néppártról öltik rájuk nyelvüket, még legkönnyebb a helyzetök. Az a vád, mi onnét jön ellenök, ahol a szeparatistikus nemzetiségi mozgalmak iránt oly gyöngéd elnézéssel viseltetnek, az majdnem annyit jelent, mintha a zsidók hazafias megbízhatóságuknak és nemzeti hűségének egyenes tanusítása volna. Csináljuk meg csak számadásunkat a nemzet birói széke előtt — gondolhatják a zsidók. Mi a kitagadottak, a vádlottak, mi büszkén megállunk a birói szék előtt, épen mert ti vagytok a vádlók! De ki ment fel benneteket. — — —

Biz rosszul sikerült a demokrata bárányszerep a néppárti arisztokrata farkasoknak. Reméljük, nem veszik rossz néven az állatmesékből vett hasonlatot, mert hisz az ilyen kegyes urakat csak nem nevezhetjük közönséges ördögöknek, kik az ügyetlenség pillanatában fölfedték — lólábukat.

Mezei Ernő.

A hitközségi választások.

A vasárnapi választások minden nagyobb mozgalom nélkül folytak le. Nem volt csak egy párt, a *hitközség pártja*, melynek összes jelöltjeit megválasztották. 24 órával a választás előtt egy másik listával áraszották el ugyan a választókat, listával és programmal, melyről előző számunkban már megemlékeztünk, csak-hogy az olyan járattatlan emberek közül került ki, hogy a hitközségi pártban inkább szánalmat keltett, mint riadalmat és a vezetők abszolote semmit sem tettek, mi arra engedett volna következtetni, hogy küzdelemre készülnek. Még csak kis hirt sem tettek közzé a lapokban, mely a választókat az urna elé szölitotta volna, mit ha megtesznek, bizonyos, hogy legalább kétszer annyi szavazó jelentkezett volna. Nem azért nem tartották ezt szükségesnek, mert az ellenzéket kizártnak tartanák, hanem azért, mert *ilyen* ellenzéket senki ko-

molynak nem vehet. Kandidatusaik közül pl. volt 20 *nem is hitközségi tag*; meg sem nézték tehát a hitközségi tagok lajstromát, mikor jelöltjeik névsorát összeállították. Azt, hogy a jó katolikus *Alpár Ignác*ot is kandidáltak, már megemlítettük, pedig ehez még hozzátehettük volna, hogy néhány *kitért* zsidót is akartak boldogítani. Öt letszerűen és teljesen a dolgok ösmerése nélkül történt tehát a jelölés, ami még mindig nem lett volna olyan nagy hiba, mint az, amit a listához mellékelt programmal elkövettek, melynek egyes pontjaival már előző számunkban foglalkoztunk. Ez teljesen megfosztotta akciójukat a komolyságtól. A hitközségi párt tehát csak megmosolyogta az erőlködést; bántani legfőbb az bántotta — de ez aztán kegyelemdőfése is volt az egész ellenzéki mozgalomnak — hogy a hitközség fejét, kit tisztel és szeret mindenki a hitközségben, mint eddig hitközségi elnököt soha, — még csak képviseleti tagnak sem ajánlották.

Okosan a kis csinálmány szerzői, kik még vasárnap reggel ezrével osztogatták »A pesti zsidóság kívánalmái«-t, — akkor cselekedtek, midőn észrevévén bakugrásaikat, agitációjukat magán a választási helyen meg sem kezdték. *Nem mutatkozott senki, ki magáénak vállotta volna azt a listát meg azt a programot.* Gazdája különben még mai napig sincsen.

*

A választás tehát simán és a legnagyobb rendben folyt le, a mi különben magától értetendő, hisz *Tenczer Pál* volt a választási elnök.

Délelőtt 9 órától este 6 óráig 1066 választó szavazott le a hitközség központi épülete nagy termében, a mi nem csekély munkát adott a választási bizottságnak, mely azon a napon nem is ebédelt.

A dr. *Weinmann Fülöp*, kir. közjegyző és dr. *Weisz Berthold*, orsz. képviselő elnöklete alatt kiküldött jelölőbizottság listája teljes diadalt aratott. A képviselő-testület tehát most már teljes és hozzáláthat a hitközségi vezetés választásához, (mert ez a képviselet föladata), mi november hó 6-ikén d. e. 10 órakor fog megtörténni szintén a pesti izr. hitközség központi épületében.

A testület, melyre ez a föladat vár, 26 új taggal frissült fel a mostani választás alatt. A többi 179 tag közül 94 nem került választás alá (mert a képviseletnek csak a fele kerül választás alá minden három évben) 81 pedig *ujból* megválasztott.

A 26 új tag 17 elhalt és 9 a jelöltek listájába föl nem vett tag helyére került.

Meghaltak a 3 esztendő alatt *Atlasz Sámuel*, hevesi *Bischitz Dávid*, dr. *Feuer Dávid*, *Karsai Ignác*, *Konody Bertalan*, *Leitersdorfer Lipót*, dr. *Purjess Zsigmond*, *Reusz Károly*, *Riesz Sándor*, ruszli *Rust Bernát*, *Sinayberger Armin*, *Stern Bernát*, erényi *Ullmann Imre*, erényi dr. *Ullmann Sándor*, *Wottitz Ignác B.*, *Weiner Károly* és *Markbreit Adolf*.

Szörnyű aratás rövid három év alatt egy 201 tagból álló testületben.

*

A következőkben adjuk a most újból teljessé vált képviselet névsorát.

A most bennmaradt és választás alá nem esett tagok ezek:

Adler Gyula, pénzváltó. Adler Henrik, fakereskedő. Adler Lajos, kereskedő. Adler Mór, kereskedő. Ágai Adolf dr., szerkesztő. Auer Róbert, bizományos. Baum-

garten Izidor dr., min. oszt. tanácsos. Baumgarten Leó háztulajdonos. Beimel Jakab, kir. tan., terménykereskedő. Bloch Artur V., tollnagykereskedő. Bródy József, háztulajdonos. Bródy Zsigmond, főrendiházi tag. Brüll Armin, terménykereskedő. Brüll Ignác dr., ügyvéd. Dalnoky Béla dr., ügyvéd. Deutsch Jakab, nagykereskedő. Deutsch Sámuel, nagykereskedő. Deutsch Sándor, gazdász. hatvani Hatvany-Deutsch Sándor, földbirtokos. Ehrenhaft Rezső dr., orvos. Ehrlich G. Gusztáv, kályhagyáros. Farkas Emil dr., ügyvéd. Feleki Béla dr., ügyvéd. Fleischl Sámuel, terménykereskedő. Freund Vilmos, műépítész. Friedmann Bernát dr., ügyvéd. Frischmann Gyula dr., orvos. Fröhlich Miksa, nagykereskedő. Füst Jakab, nagykereskedő. Id. Glass Izor dr., orvos. Gonda Ignác dr., orvos. Grauer Vilmos dr., gyáros. Grósz Sándor dr., orvos. Grósz Zsigmond, földbirtokos. Grünbaum Miksa, nagyiparos. Hartenstein Zsigmond, kir. tan., igazgató. Heller Gábor, terménykereskedő. Herzfeld Zsigmond, butorkereskedő. Herzfelder Manó, földbirtokos. Herzl Tivadar, kereskedő. Herzman Bertalan, kereskedő. Jellinek Artur dr., ügyvéd. haraszi Jellinek Henrik, igazgató. Keppich Lipót, földbirtokos. Kern Tivadar dr., ügyvéd. Kohn Arnold, egyl. igazg. Kohner Ágost, földbirtokos. Kohner Zsigmond, földbirtokos. szántói Kőrös József dr., stat. igazgató. Latzkó Nátán, nagykereskedő. Leipziger Vilmos, gyár s Links Ármán dr., ügyvéd. Linzer Károly, gyáros. Löw Tivadar dr., ügyvéd. Mandel Pál dr., orsz. képviselő. Mandel Samu dr., ügyvéd. Mandl Mór, hivatalnok. Messinger Jakab, ügynök. Mezei Ernő, író. Mezey Ferencz dr., titkár. Müller Vilmos, nagykereskedő. Neményi Ambrus dr., orsz. képviselő. hliniki Neuberger Ignác dr., curiai bír. gárdonyi Neumann Frigyes, terménykereskedő. Neuschloss Emil, gyáros. Pap Dávid dr., titkár. Pfeifer Ignác, kereskedő. Porges Bernát, nagykereskedő. Réthy Mór dr., müegy. tanár. Rosenberg Mór, posztókereskedő. Rott Jakab dr., ügyvéd. Rózsavölgyi Manó dr., ügyvéd. Schosberger Zsigmond báró, földbirtokos. Schwarz Gyula dr., ügyvéd. Schweiger Márton földbirtokos. Seemann Ignác, háztulajdonos. Simon József dr., kir. tan., ügyvéd. Singer Bernát, kereskedő. Singer Zsigmond dr., hírlapíró. Spiegel Frigyes, műépítész. Stiller Bertalan dr., egyet. tanár. Stiller Mór dr., ügyvéd. Strasser Sándor, kereskedő. Szili Adolf dr., egyet. tanár. Vaisz Sándor dr., ügyvéd. Wahrmann Sándor, magánzó. Weil Simon, háztulajdonos. Weiner Adolf, nagyiparos. Weiner Miksa, háztulajdonos. Weinmann Fülöp dr., kir. tan., közjegyző. Weisz Berthold, orsz. képviselő. Wellisch Alfréd, műépítész. Wieländer Armin, kereskedő.

A választás alá esett és újból megválasztott tagok ezek.

Adler Zsigmond dr., orvos. Back Fülöp, háztulajdonos. Báron Jónás dr., főorvos. csángóhétf. Baronyi Benedek, földbirt. Baumgarten Lajos, nagykereskedő. madarasi Beck Miksa, igazgató. madarasi Beck Nándor, igazgató. Beer Salamon, magánzó. Bettelheim Miksa, nagykereskedő. Blau Adolf, pénzváltó. Breitner Zsigmond L., nagykereskedő. Brüll Zsigmond, nagykereskedő. Chorin Ferencz dr., orsz. képviselő. Darvai Fülöp dr., ügyvéd. Décsey Zsigmond dr., curiai bír. Deutsch Antal, hírlapíró. Deutsch Simon, magánzó. Ehrlich Mózes, földbirtokos. Fenyvessy Adolf, gyorsírodai főnök. Fleischmann Ede, borkereskedő. Forrai Gábor, vasuti felügyelő. Fränkel Sándor dr., ügyvéd. Fuchs Vilmos, bankár. budai Goldberger Bertalan, nagykereskedő. Goldstein Ignác, háztulajdonos. Gomperz Károly, nagykereskedő. Grünwald Bernát, ny. minist. tanácsos. Guttmann Ádám, kereskedő. Halász Frigyes dr., ügyvéd. ifj. Heidberg Mór, kereskedő.

Holitscher Lipót B., kereskedő. botfai Hűvös József dr., igazgató. Kallmann Dávid, kereskedő. Kármán Mór dr., egyet. tanár. Kelemen Miksa dr., orvos. Klein Fülöp dr., orvos. Kornfeld Zsigmond, bankigazgató. Kramer Miksa, kereskedő. Kramer Samu, gyáros, meyeri Krausz Lajos, gyáros. Kunstädter Mór, iparos. Lemberger Mór, órás. Lindenbaum Mór, kereskedő. Löw Saxu dr., orvos. Löwy Mór, földbirtokos. Mandel Ignác I., háztulajdonos. Mezei Mór dr., orsz. képviselő. Murányi Ármán dr., ügyvéd. Münz Sámuel, magánzó. Neumann Antal dr., ügyvéd. Neumann Ármán dr., orsz. képviselő. Pinkas Zsigmond, nagykereskedő. Pollak Rezső dr., ügyvéd. Popper István, mérnök. Rosenfeld Manó, kereskedő. Sámuel Lázár dr., orsz. képviselő. Schächter Miksa dr., orvos. Schermann Adolf dr., f. v. tiszti főorvos. Schlesinger Ignác, magánzó. Schlesinger Ignác, gubacs kereskedő. Schmidl Ignác, ügyvéd, báró Schosberger Nándor, földbirtokos. Schreyer Jakab dr., ügyvéd, zimonyi Schwarz Ármán, mérnök. Schwarz Ármán, igazgató. Schwarz Ignác, földbirtokos. Simon Jakab, nagykereskedő. Singer Jakab dr., orvos. Spitzer D. H., kereskedő. Stern Miksa, háztulajdonos. Sternthal Adolf, földbirtokos. Sváb Károly, főrendiházi tag. Tenczer Pál, magánzó. Tsuk Sándor, nagykereskedő, Vidor Zsigmond dr., orvos. Visontai Soma dr., orsz. képviselő. Weisz Jakab dr., orvos, Weisz Manó I., ékszerész. Weizkopf Jakab, háztulajdonos. Weizmayer Ferencz, kereskedő. Wolfner Lajos, gyáros. Zwack József, gyáros.

Uj tagok a következők:

Ballai Lajos dr., min. oszt. tanácsos. Bergl Adolf, ügynök. Biró Károly, építőmester. Boschan Jakab, gazdász. domonyi Brüll Ödön, gyáros. Fantó Henrik, kereskedő. Freund Adolf, gyáros. Galitzenstein József, gabonakereskedő. Goldmann Mihály, kereskedő. Grosz Gyula dr., főorvos. Grünwald Mór, szikvizgyáros. Handler Jónás, ügynök. Kampl Rezső, kereskedő. Kleinmann Adolf, kereskedő. Lukács József, bankigazgató. Müller Mór, magánzó. Ónodi Adolf dr., egyet. tanár. Oesterreicher Miksa, irodafőnök. Révész Adolf, háztulajdonos. Sándor Pál, nagykereskedő. Steigenberger Samu dr., orvos. Stern Frigyes, földbirtokos. Szabolcsi Miksa, szerkesztő. baranyavári Ullmann Emil, nagykereskedő. csepeli Weisz Manfréd, gyáros. Winter Sándor, bérlő.

A megválasztottakon kívül több száz szavazatot kaptak Klein Jakab H., butorkereskedő, Fröhlich Miksa, a Fröhlich és Tsuk cég főnöke és dr. Misner Ignác, ügyvéd.

Az új képviselőtestületről a következő érdekes statisztikát állítottuk össze.

A 201 tag között van 2 főrendi tag, 8 országgyűlési képviselő, 2 kuriai bíró, 3 miniszteri osztálytanácsos, 1 kir. közjegyző, 16 egyetemi tanár, író és hírlapíró, 18 orvos és főorvos (köztük a székes-főváros tiszti főorvosa) 24 ügyvéd (az orsz. képviselőkön kívül, kik között 7 ügyvéd van), 5 műépítész és mérnök, 19 földbirtokos, 48 kereskedő és nagykereskedő, 10 bank- és intézeti igazgató, 12 gyáros és nagyiparos, 5 bankár, 12 háztulajdonos, 6 magánzó, 6 hivatalnok, 2 ügynök, 2 iparos, 1 bérlő és 1 gazdász.

Megemlítjük még, hogy a 201 tag között hetvenkettő a diplomás, hogy van köztük 2 báró, 16 nemes és 5 királyi tanácsos, hogy végül a magyarosított nevek száma 35 (a 24 év előtt választott képviselők közt csak 5 magyarnevű volt).

Nehéz munka erre a testületre egyelőre nem vár. Nem arra czélunk, hogy azonkívül, hogy a maga kebeléből 51 tagot választ a hitközség tényleges vezetésére és hogy évenként egy közgyűlésen megjelenik, — eddig a képviselőnek más teendője nem volt. Ezen ugyanis már legközelebb segíteni fognak és a képviselői tagokat, azoknak hajlama szerint, az 5 ügyosztályba fogják beosztani, hol található majd mindenki munkakört a maga képességeinek, munkakedvének. Itt tisztán a november 6-iki alakuló gyűlést értjük, hol a képviselői főadata, hogy tagjai közül megválassza a hitközségi elnököt, az öt előjárót, kik mindegyike egy-egy ügyosztálynak az elnöke és a 45 tagu választmány nagyobb felét, t. i. 25 tagot.

A hitközség és annak intézményei érdekében ez a választás nem lehet más mint az elnök és előjárók megerősítése és a választás alá eső választmányi tagoknak is újabb megválasztása. Kohner Zsigmond, a hitközségi elnök helyére nem is találkoznék jelölt, annyira bevált és nemes lény, páratlan odaadása, szintugy eddigi eredményei által annyira kivívta magának a hitközség igaz becsülését, háláját és szeretetét. A kultusz élén Deutsch Sámuel valósággal nélkülözhetlen; az iskolaügy nagy fejlődésére és haladására utalhat Schweiger Márton, ki a hitközség tanügyi osztálya élén áll, míg Adler Lajosról elmondhatnók, hogy őt az ő nemes szive és nagy buzgalma jótékonyági előjárónak egyenesen praedestinálták. Grünbaum Miksa, a gazdasági előjáró derekasan és eredményesen töltötte be helyét, míg korban és működési időben az előjáróság legfiatalabb tagja: Baumgarten Lajos, pénzügyi előjáró a hitközségre nézve valóságos aquizi-czióknak bizonyult. A hitközség pénzügyi rendezettsége az ő nagy finanziaális talentumának és ritka szorgalmának és lelkiismeretességének az eredménye.

A legfőbb vezetésben tehát a képviselő, épen a hitközség érdekében, változtatni alig fog, de zavarban volna, ha azt a választmányt illetőleg akarná. Vannak a választmányban tagok, kik a hitközség diszei közé tartoznak, vagy mások kik hosszú, eredményes munkásságra utalhatnak a hitközség és a felekezeti érdekében és mindegyikről elmondható, hogy becsülettel állotta meg helyét, teljesítette kötelességét.

Kávéházban.

Két héttel ezelőtt ezzel a czimmal egy igen szép cikk jelent meg lapunkban Gerő Ödön (Viharos) tollából, a ki legjobb elmélkedő és legelmésőbb tárcza íróink közül való. A cikk bizonyos, hogy elevenbe vágott s kaptunk is rá elég röpösztöt. Ezek közül való az alábbi is, a mely mélyebben nyúl bele a kérdésbe és ugyancsak oda-mondogat a kérdés fölvetőjének. Mivel az ilyen összetűzés mindig érdekes s mivel az aczélpennák összemérése különben is a kérdés tisztázásához vezet, közöljük az alábbi kis cikket, a melynek ele hihetőleg nem veszi el Gerő Ödön kedvét a kérdés fölött való további elmélkedéstől.

Íme a cikk.

Nincs jogalapom arra, hogy kétségbe vonhatnám, mikép Gerő Ödön a »Kávéházban« cz. cikk t. szerzője, nem a legparányibb részletig ismerte témája anyagát, mielőtt cikkét megírta. És mégis ellent merek mondani azon a jogczimen, hogy általánosságban beszél a zsidó nőkről. Nem az készlet a cikkekre való reflektálásra, hogy »tisztelet a kivételnek«, mert a mikor Gerő ur irt, gondolhatott erre és ha kimondta volna, akkor sincs kizárva, hogy lelkében megtagadta volna a kivételt.

A kivétel nem javít az asszonyainkról rajzolt kép komor voltán, nem enyhíti a sötét alpra festett sötét vonásokat, melyek az egész czikken végigvonulnak.

Nem akarom megvédeni nőinket, mert én sem vagyok hive a kártyázó, szivarozó, kávéházat buvó jukkerasszonyoknak. Ha a nő hivatása felől gondolkozom, munkakört alkotok a számára, a melybe az ő jelenléte üdvösséget, gyöngédséget hivatott vinni s az igazi nő egyénisége, természetből való alkotása folytán be is váltja a hozzá e keretben fűződő igényeket. Semmi esetre sem a kontrázó, füstfelleget szaporító nők azok, a kiket eszményképnek nevezek. De azért nem zárom ki a nőt — a kávéházból sem.

Miért épen csak a zsidó nőt látja meg a kávéházban a cikkiró? Azt csak nem tagadja meg, hogy más felekezetek női is keresik a szórakozást és annak a Gerő ur által kikezdett olcsóbb fajtáját. Olcsóbb fajtáját, mivel nem a pénz arisztokratái mivelik e mulatságot és nem azok, a kik szellemileg oly fölényben vannak, hogy a négyszögletű márványasztalka hideg és szűk az ő igényeik kielégítésére.

Igenis, állítom: szabad az asszonynak a kávéházba járnia, ha kirakat is az, de nem utca. Hiszen, ha ez nem volna szabad, akkor bálba még kevésbé volna szabad a nőnek menni, mivel ott még az a tilalom sines határjelzőként kiírva: »hozzá nyulni tilos.« Minden nő meg tudja választani a kávéházat, melybe be szabad lépnie; arról pedig, hogy ott lelkére káros befolyást gyakorló beszéd be ne szennyezze a nő fülét, gondoskodik az üzlete érdekét védő tulajdonos.

Mig a nő szürcsöli a kávéját, néz és lát. Az otthon munkája megfárasztja, folyton ismétlődő teendőivel elbágyasztja érzékeit és elméjét, a melyek fölfrissítésre, megújulásra szorulnak. A kávéházban lát, figyel és eszmél. Gondolkozik és észlel. Felocsudik a terhes munka zsibbasztó apathiájából és lelke újra ébred; ifju és ruganyos. Van kedve folytatni munkáját ott, a hol elhagyta. Otthonába örömmel tér vissza, mert az otthona az, a honnan elindult és visszatér s a hova az életfentartás után szaladgáló férjét várja, mint az otthon urnője. Mert legyen az a lak bárminő szerény, benne az asszony — mégis urnő.

Avagy a lompos külsejű, fáradt, panaszkodó nő, ki mogorván tekint férje belépte elé és kelletlen szavait szakadatlanul pergeti ajkáról, kedvesebb a férjnek, mint a csinos nő, (mert hisz kinjárt, tehát takarosan van öltözve) a ki élénk modorával, csillogó szemekkel eldiskurálja azt, mit látott és hallott. Bizony, én azt hiszem, egy férj sem rója föl bűnül, ha megkívánja a saját feleségét. Már pedig az ilyen asszony, remélem, a kávéház ellen tiltakozó urak előtt is kívánatosabb, mint az előbb vázolt.

Az asszonyokat nem rontja a kávéház, mert az a gyöngédség, mely lelkükben lakik, nem csak máz, melyet a kávéházi füst elhomályosíthatna, avagy lepattogtathatna az ottani meleg levegő, kiábrándító képnek durva anyagot hagyván.

Nevezze meg cikkiró ur, minő szórakozást ajánl hát nőinknek, olcsóbbat, mulattatóbbat! Mert tegyük föl, hogy képtelen a nő önmagát a könyvekkel való foglalkozásra kényszeríteni. Hiszen ilyenek is vannak. És vannak, a kik nem értik meg, akár nevelésüknél, akár hajlandóságuknál fogva azt, a mi eszményi, poetikus. Avagy a ponyvairodalomra fogjuk ezeket? Nem károsabb-e ez minden kávéháznál? Szórakozni pedig kell, ha nem is 8 órát naponta, de kell. Mi legyen hát a szórakozás?

Tudja-e cikkiró fővárosi ember létére, — a nagyvárosiaknak a szórakozás más nemét ajánlani (mert a vidékiek tanács nélkül is összeülnek »azt mondjákozni«)? Ha igen, kérem tegye — hálásak lesznek azért az asszonyok. Csak a múlt századokba ne utalja őket, hogy az akkori asszonyok példája szerint éljenek, mert azért már nem lesznek hálásak. Addig pedig hagyja őket a kávéházba járni s menjen oda Ön is — a nem zsidó nőket megnézni.

Grosz Gizella.

Nászdal.

— Ábrahám Ibn-Esra. —

A világ megifjúl
S a szüzi természet,
Virágos köntösét öltötte magára.
Napfény koszorúzza
A hegyes vidéket:
A hajnali napfény bíboros sugára.

Megtatálja végre
A rejtett virágot,
Melyért oly sokáig küzdött a férfi;
Melynek illatára
Oly régóta vágyott,
Most fogja szírmáról a bimbót letépni.

Tudod-e, kis virág
A rejtett bokorban,
Hogyha az ifjúhoz nem simulnál társnak:
Helyéből a világ
Kifordulna nyomban
És a csillagok is földre hullanának...?

Makai Emil.

Magyarázatok az Ötkönyv hetiszakaszaihoz.

Vajjera.

IV.

Az istenfélelem és a — bot.

Genesis 20, 11. „És mondá Ábrahám (Abimelechnek, aki tőle elrabolta Sárát, az ő feleségét): Mert azt gondoltam, épen nincs istenfélelem ezen a helyen“ (tehát megölnének, ha tudnák, hogy férje vagyok, azért neveztem őt nőveremnek).

Az istenfélelem és a bot egymásmellé való állítása nem is képez valami paradoxont, vagy nehezen megfejtethető rébuszt, aminek első perczre tűnik. Csak Mózes csodatévő botjára kell gondolnunk, melyet a szentírás „matté Elóhim“-nak, Isten botjának nevez és melynek eredetéről egy őskori szent legenda csodás dolgokat regél.

Ezen a boton — így olvasható a Szefer Hajjasár című, keveset ismert és keveset méltatott ókorbeli krónikában — Isten neve tündökölt, szafir és egyéb drága kövekből kirakva. Ezzel a bottal teremtette Isten a világot, ezzel művelte meg a paradicsomkertből kiűzött Ádám — ki nemcsak a szántóvetőgépet, de még az ekevasat vagy kapát sem ismerhette — az anyaföldet, „amelyből vétettet“; a bot aztán nemzedékről nemzedékre szállt, Jákob egész háborút viselt érte Ézsauval, aztán József örökölte, kinek halála után, midőn Egyiptom

nagyjai hagyatékán osztozkodtak, Reuél, midjanita papnak birtokába jutott, aki azt „elplántálta“ kertjében, ahol azonnal megfogamzott, még pedig oly erősen, hogy senki sem birta helyéből kimozdítani, ámbar Reuél apó pályázatát hirdetett reá a kéniták és midjaniták harczedett leventéi között, kihirdetvén országszerete, hogy aki a botot helyéből kimozdítja, annak mint pályadíjat nőül adja Cziporát, az ő hét leánya közül a legszebbet. A versengő lovagok minden erőlködése hiábavaló volt, míg végre sok kalandos előzmények után az istenfelő Mózes, ki 40 évig viselte az aethiophiai királyi koronát és 10 évig szenvedte a midjanita börtönök rablánczát, imádság közben megpillantotta a csodabotot és egyetlen fogással kimozdította helyéből, amiért azonnal meg is kapta a kitűzött versenydíjat, a szépséges Cziporát. (Szefer Hajjasar, Semosz 54 l. Mellékesen megjegyzem, hogy Mózes e regényes kalandja méltó tárgy lett volna Shakespeare, Goethe és Schiller tollaira, kik hasonló motivumokból — hősök versengése egy leány elnyerése végett — oly remek munkákat alkottak, de akik e költői mondáról aligha tudtak.)

Az istenfélelem és a bot között tehát meg volna az összefüggés. A bot és Abimelech története közt? . . . Rasi könnyen megtalálná a nexust: „hi ómeresz lemalach hach vehu makeh“. Ő (Sára) mondotta az angyalnak: üss! és ő ütött; (1. Rasi a gen. 12. 17. hez) a magyar ember meg plánenem jönne zavarba, mert asszonyokról és botról lévén szó, sebtiben ráolvánna a kauzális összefüggést a régi ismert magyar közmondásból, melynek eredetét talán épen *Reuél versenydíjára* vezetné vissza.

A pap azonban ezt a kissé nyersen hangzó magyar közmondást nem akceptálhatja, legalább valami „psetli“ nélkül, a maga rideg formájában, nem; sőt merem állítani, hogy az Egyenlőség „Gyöngyszemeinek“ olvasói egyáltalán nem fogadnák el, még tréfából sem, azt a mondást, hogy „az asszony verve jó; mert a „Gyöngyszemek“ érdemes szerkesztője valóságos gyöngyfűzért köt a zsidó régi irodalomból a zsidó nő halántékára, tisztelni, becsülni tanítja a nő értékét.

Mi legyen tehát az összefüggés a bot és a mi hetiszakaszunk közt? és különösen mily vonatkozással alapszövegünkre: „Mert azt gondoltam épen nincs istenfélelem ezen a helyen“?

Egy kis türelmet kérek, mert ennek is megvan a maga külön kis históriája, amelynek hőse talán ugyan az a Bal-darsan (vándorszónok), a kit két hét előtt volt szerencsém a tisztelt olvasó közönségnek bemutatni.

Abban az időben — ezt előre kell bocsájtanom — még a mi hitfeleinek fegyvertelen kézzel szoktak szombat és ünnepnapokon eljárni a templomba. A bot, mint „mukeze“ (szombati használatra alkalmatlan) otthon állott egy szögletben érintetlenül péntek délutántól a szombat esti havdole utánig. Mi mostani rabbik már nem igen ütközünk meg azon, hogy nagyobb ünnepnapokon a zsinagógában valóságos kis kiállítás lehetne rendezni a különféle kézfegyverekből, képviselve lévén a botnak minden fajtája, a legvékonyabb sétatálczikától a legvastagabb gigerli-dorongig. Mondom, mi már ezen nem ütközünk meg, mert megszoktuk, adott ténynek tekintjük, sőt inkább azon sopánkodunk néha-néha, hogy a pálczákkal együtt azoknak gazdái is el-el maradoznak. De bezzeg a mi vándor-bal-darsanunk még nagyon megbotrántoztatónak találta, midőn Rajeczról vándorutján egy szepesmegyei zsidó községbe érkezve, szombaton a templomban többeknél botot látott. Vajjera volt soron.

Erős dorgatoriumba fogni sem mert; okult a mult-kori példán, két hét óta pedig nem kaparított össze

annyt, hogy telt volna drágakő-ablakra; egy kis ártatlan cselhez folyamodott tehát és így kezdte: Raboszáj! Nemcsak Ábrahám atyánknak volt felesége végett peres ügye Abimelechchel — amint a mai szidrában meg vagyon irva —; nekem is már évek óta nagy perem van Sára feleségem végett egy még sokkal hatalmasabb Abimelechchel: — *Istennel*. (Ábi-melech Atyám, király, így szólítjuk Istent az „Óvinumalkénu“ cz. imában). És elmondotta nekik, hogy midőn elvette Sáráját, néhány ezer váltóforintot is kapott hozományul, darab ideig apósa házában tanult, családja megszorodott, aztán önálló üzletbe fogott, pénzt mind elvesztette, elszegényedett, bal-darsan lett, vándorutra kelt az ő Sárájával, mint hajdan Ábrahám, utközben felesége meghalt, magához vette Isten mint hajdan Abimelech Sárát. De még is nagy a különbség.

Abimelech Ábrahámától csak nejét vette el, de vagyont nem bántotta, őtöle pedig isten mindkettőt elvette, még pedig oly sorrendben, hogy súlyosabban érezze a csapást: előbb a pénzt, aztán a nőt. Ha meghagyta volna a vagyont legalább addig, míg más feleséget vesz, nem bánná; de így, az elszegényedett özvegyhez senki sem akar elmenni. Ime Abimelech később megbánta tettét és Ábrahámnak nemcsak nejét adta vissza, de még azonkívül — amint irva vagyon — meg is ajándékozta ezer ezüsttel „szemtakaróul“. Én már nem kívánnék ajándékot, csak a magamét szeretném visszakapni: pénzemet és feleségemet, vagy legalább az egyiket a kettő közül. Hallottátok panaszomat! Igazságos, pártatlan ítéletet kérek!

„Nos, Raboszáj — így végzé a bal-darsan, és végén csattant az ostor — látom, ti bámultok azon, hogy miért épen tihozzátok jöttem e panaszszal? pedig ennek nagyon egyszerű az oka. Már én ezt elpanaszoltam más gyülekezetek előtt is, de sehol sem merték elvállalni az én igazságos peremet: féltetek istentől; de ti, kedves testvéreim, bizonyára pártatlan igazságot fogtok nekem szolgáltatni, mert azt gondolom — mint hajdan Ábrahám Abimelech városában — épen nincs istenfélelem ezen a helyen. Hogyan is félnétek ti Isten házában, mikor olyan jól fel vagytok — fegyverezve?!

Dr. Jordán Sándor,
fogarasi megyés főrabbi.

A velencei kalmár.

Eredeti tanulmány.

— Irta: Hoffmann Mór. —

(Folytatás.)

A középkori zsidó megvetett, gyűlölt, jognélküli páriája volt annak a társadalomnak, a melynek közepében élt. Mindig készen kellett lennie, hogy a föld, melyen áll, alatta leroskad vagy fölveti; hogy mellette gyilok lappang, hogy minden pillanatban földönfutóvá lehet. Büntetlenül lepökte, a ki akarta, megfosztotta vagyonától, kínoztta és türhetelenné tette állapotát: s mivel igazságot nem szolgáltatott neki, magába fojtva dühét, türt. S hogy mit kellett türnie, azt maga mondja el a következőben. Basanionak pénzre van szüksége utazásához s együtt megyen el Shylockhoz Antonioval. Ez felkéri a zsidót, hogy kölcsönözzön neki haromezer aranyat, oly kamatra, a milyent csak követel. A zsidó tőpreng magában, a mit Antonio látva, türelmetlenül felkiált: Shylock hallod-e, akarsz-e kölcsönözni?

Erre aztán Shylock így válaszol:

Signor Antonio, kegyed a Riáltón sokszor, nagyon sokszor szidott engemet pénzeim és kamataim miatt és én a szidalmat türtem, vállvonitva hallgattam, mert a béketürés egész fajunk sajátja. Véreb és hitetlen névvel illetett engemet és ráköpött ünneplő ruhámra, s lábbal taszított, mintha rossz kutyát rugdalna küszöbén. Hagyján! ihol most rám szorul, hozzám jó s azt mondja: Shylock adj pénzt. Van-e pénze ebnek? Lehetséges az, hogy kutya háromezer aranyat kölcsönözzön? Vagy meghajoljak tán s mondjam: No, drága ur, mult szerdán rám köpött, s másnap megrugdalt, más izben meg eb névvel illetett s e bókókért ezennel pénzt adok kölcsön kegyednek?

A mire Antonio azt felelte:

Kedvem volna ismét úgy nevezni tégedet, rád pökni ismét s meg is rugdalni. Ha kölcsönt adsz, ne úgy add mint barátodnak, hanem mint ellenségednek: hogyha szót szegek, tisztességesebb ábrázattal hajtsd be a pénz-bírságot.

Nem hiszszük, hogy Shakespeare egy nemes jellemet így akart volna bemutatni. És a mit a középkor zsidájától egészen meg akartak tagadni, Shylock nyilatkozatában látjuk, hogy tart valamit a becsületre. Ha nem hagyatok számunkra egyéb tért nyitva — így gondolkozik Shylock, mert kinzásaitok, kegyetlenségtek minden másutat elzárnak előlünk, — mint az alsóbb rendű csereberét: mikor már eleget szidalmaztatok bennünket, akkor hozzánk jöttök, hogy pénzt kérjete, s mivel rászorultatok, magatok adtok utbaigazítást, hogy miképen kell uzscrás kamatokat venni, mit nektek a törvény tilt. S most azt hiszed, hogy én ezeket a bántalmazásokat mind elfeledjem; azt hiszed, hogy a pénzszerzésen kívül nincs más óhajom, nincs érzésem a magasabb emberi javak iránt, s ezért tagadjam meg azt a szikra emberi érzést, mely bennem maradt, s alázatos szolgálóként térdeljek lábaid elé, örülve, hogy a kölcsönt elfogadod tőlem, s hogy a szolgálai színleléssel új anyagot szolgáltatassak újabb szidalomra? S az emberi érzélem e felháborodására a nemes Antonionak, ki kamatok nélkül kölcsönzi el pénzét, nincsen más szava mint:

„Megint leköpnélek s lábbal tipornálak.” Ekkor ragadja el Shylockot szenvedélye s azt mondja, jer a jegyzőhöz s ird alá, hogy egy font hust vághatok ki a testedből, ha a kitűzött határidőre meg nem fizeted a pénzt

Kétségtelenül kemény és visszataszító itt a zsidó alakja, mikor ellenségei ellen így kikel, habár jogosan. Ezekből azonban Shylock bensejét nem igen lehet megítélni. A kit belső lényegében akarunk megismerni, azt nem üzletében, vagy üzletei között, azt nem hivatalszobájában kell felkeresnünk, hanem házában. Az ember valódi, belső vonásai itt nyilatkoznak. Az elnyomatással szemben a középkori zsidó vagy ellenségnek, vagy szolgának mutatkozhatott csak. De az elnyomott, eltiport ember, kit külső környezete megvetett és megkinzott, s ki ellenséges szemekkel volt körülvéve, miheiyt családi szentélyébe, házába lépett, egészen más világ tárult eléje. A lecsüsztetett felemelkedett, a tétovázó szemek derült kifejezést nyertek, a homlok redői elsimultak, a nyugalom és béke intettek az üldözött felé.

Hogy milyen volt ez a ház, az azon szavakban nyilatkozik, melyeket leányához intéz, mikor ez arról értesíti őt, hogy nagy körmenete lesz a maszkoknak.

Mit, körmenet lesz? Figyelj, Jessika,
Órizd az ajtót, s ha dobolni hallasz
S a sípnak hangja felhallszik tehozzád,
Ki ne nézz te az ablakon, hogy festett arcokat láss!
Tömd be a ház fülét, az ablakot,
S hiu bohóság hangja fel ne hasson
A tiszta házába.

A mi magyarul egyszerűen annyit jelent: Magasabban áll házam erkölcsi tisztasága, mint a pénz. Jessika azonban, kinek fiatal, élvezetre vágyó lelke nem bírta elviselni az elzárkózottságot, nem fogadja szavát, s ez egy másik lényeges vonás Shylock tragikumában, a mely azonban neki dicséretére válik. Gyűlöli az embereket, hiszen jót nem vett tőlük; bizalmatlan mindenki iránt, mert bizalmat csak bizalom szül; de nem bizalmatlan leánya iránt; nem hiszi, hogy ez képes legyen őt megcsalni s könnyelműen elhagyni. Persze, hogy Shylock természetéhez fér, hogy akkor, mikor leánya miatt kitör belőle a fájdalom, kincsei után is hangzik a panasz, miket a leány magával vitt, s melyekre *Lorenzónak* oly nagy szüksége volt. S a mint az életben történni szokott, fájdalmát még ki is nevetik, az utcai suhancok ujjal mutatnak reá. S ekkor mondja legnagyobb kétségbeesésében azokat a jellemző szavakat, melyek tulajdonképen az egész színmű tengelyét képezik. Ezek fölött suhan el a kritika, pedig Shylock a jogállamban itt jut teljes védtelenségének tudatára. De a színek, melyekkel a zsidó fest, nem szenvedélyétől kölcsönzi, hanem a megsértett jogérzet gondolatától, mely lehetetlenül töpreng. Az ilyen gondolat kinzó, s rendesen felébreszti a boszu vágyát, mely annál élénkebb lesz, mennél később elégíthető ki: »Ha a zsidó a keresztényt megsérti, — mondja Shylock abban a nevezetes jelenetben, — mi az ő alázatossága? Boszu! Ha a keresztény a zsidón igaztalanságot követ el, mi legyen az ő türelme a keresztény példa szerint? No hát a boszu! A gonoszságot, a melyre tanított engem, gyakorolni akarom!«

(Vége következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése október végén lejár, szintugy azokat, kiknek előfizetése már elébb járt le, tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 frt — kr.
Fél évre	4 » — »
Negyed évre	2 » — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

Egész évre	7 frt — kr.
Fél évre	3 » 50 »
Negyed évre	1 » 75 »

Ujjonnan belépő előfizetőknek megküldjük lord Beaconsfieldnek (D'Israeli)

A MESSIÁS,

Breier Eduárd

Az ó-budai bachur

czimű, lapunkban megjelent regényeket és Philipponnak lapunkban most folyó,

„Eszterka”

czimű szomorujátékának eddig megjelent folytatásait.

Az „Egyenlőség”

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Józseftér 10.

H i r e k.

— **A zsidók és a pestis.** Nem a bécsi Gregorigok, Schneiderek, Steinerek, Schlesingerek, Bielohlawekek »Heueriger«-izü kitöréseiről akarunk beszélni. Ezekről az emberekről egyáltalán kár beszélni; az ember legfőbb a közbiztonság érdekében az *örizet* ellen kelhet ki. Emberek végtére is, kik sajnálkoznak a fölött, hogy egy apa, ki a Dunába esett kis lánya után a folyamba vetette magát, »magzatával együtt oda nem veszett«, csupán csak azért, mert az az apa abból a fajból való, melynek Jézus is a gyermeke volt; emberek, kik minden veszedelemért, csapásért, istenitéletért a zsidókat teszik felelőssé; a talmudot, meg a Sulchan-Aruchot, melynek betűit sem ösmerik, de a melybe azért minden alávalóságot, dolgokat, mikre tán csak ők volnának képesek, behazudnak; emberek, kiknek csak az fáj, hogy a pestis nem viszi el a zsidókat, arról meg mélyen hallgatnak, hogy a bajt megállítani a zsidó dr. *Marmorek* segítette, a párisi Pasteur-intézet főnöke; emberek, kik dühöngnek minden tudomány és haladás ellen, kik pusztítanak a könyvtárakat, egyetemeket és laboratoriumokat — végtére is közveszélyesek. Elég baj és elég szégyen és csapás Ausztriára nézve, hogy ilyen félállatok ott még szerepet is játszanak, még törvényeket is hoznak. Nekünk nem lehet föladatunk, ilyenekkel vitatkozni és nem is őket tartottuk szem előtt, mikor hírünk czimét leirtuk. Az »Egyetértés« szerdai számának »Közéletünk« czimű midig tanulságos rovatának egy mondata kapta meg figyelmünket, és erre akarunk egy megjegyzést tenni. Szerző (ha nem csalódunk a tudós *Hoitsy* Pál) a pestisről értekezve, többek közt így ír:

Valószínű annyi, hogy a zsidók nagyobb ellenálló képességgel fognak birni, mint a többi nemzetiségek, miután a nem vegyülő s kizárólag magok között házasodó tiszta fajok kevésbé vannak kitéve oly ragályoknak, melyeken átmentek már valamikor az őseik. Így a középkorban is legkevésbé szenvedtek a pestistől a zsidók, noha egészségtelen Ghettókban laktak. E miatt zsidóüldözések is gyakran ütöttek ki a pestis idején. De ők se immunusok egészen.

A theoria érdekes, de, azt hisszük, nem állja meg a helyét. Mert ha való is, hogy ha az őskeresztül ment a pestisen, az utódok akkor immunusok, akkor is csak kicsiny lehet az ilyen immunus utódok száma. Először, mert szükséges, hogy az az őskeresztül el ne pusztult legyen, másodsor, hogy az utódokat már fölgógyulása után nemzette legyen. Már pedig mégis merész állítás volna azt mondani, hogy minden, vagy a legtöbb zsidó őse pestisbe esett, kigyógyult és aztán vált össze. Másodsor nem áll a zsidókról fölláított vegyületlenségi theoria. Nem vegyült a zsidó a középkori üldözések óta, de elébb bizony vegyült Ismaelitával, kozárral és sok szláv és tatár nemzetséggel. Hisz voltak egész pogány népek, melyek zsidókká váltak, pl. a kazárok, és kikkel a laji zsidók természetesen összeházasodtak. Sőt összeházasodtak még később is; mi értelme volna különben a szabolesi országgyűlés tilalmának, hogy keresztények és zsidók egybe ne keljenek. Szerintünk azért nem az őskeresztül és nem a vegyületlenség tette a zsidókat immunussá pestis és kolera ellen, hanem az *étkezési törvények*, mikből mértékletes életmódjuk is folyt. Nem ehettek csak saktolt állat husát, ami kizárja a döghust; nem ehettek csak a *bedikán*, azaz szorgos vizsgálaton átment hust, ami meg kizárja a beteg állat husát. Vadak husától és disznóhustól való tartzkodásuk szintén hozzájárult az immunizáláshoz, no meg aztán az a tömémentlen törvény, mi a zsidó életmódját rendezti és melyeket az elődök vallásparancsok jellegével ruháztak föl. Most már, azt

hiszem, vége az immunitásnak. Két vagy három generáció óta a zsidók nagy része tultette magát az étkezési törvényeken, minél fogva nyugodt lehet az »Alkotmány«. Ha — óvjon Isten! — pestis törne ki Magyarországon, a zsidót csak úgy fogja elvinni, mint a néppártit. *Sz. M.*

— **Horváth Boldizsár.** Ismét nagy halottja van a magyar közéletnek. Az idejüket mult kiválóságok közül való, azok közül, akik még eszményekért szálltak sikra, azokért küzdöttek és tántoríthatlanul maradtak meg meggyőződéseik mellett. A nemzeteknek szükségük van az olyan példányképekre, minő a ravatalon nyugvó Horváth Boldizsár volt, hogy legyen kihez mérni az elkövetkezendő nemzedékeket, ha ezek nagyokat alkotnak, avagy messze vetődnek a nemzeti ideáloktól. Akit most a nemzet megsirat, s akinek koporsóját igaz kegyelet fogja körül, az mint minden valódi nagyság, legelőször is *ember* volt: Gyöngéd, igazságos, embertársai baján könyörülő és büneiket megbocsájtó. De mint államférfi és politikus sem vesztette el az istentől eredő emberi vonásokat. Egész pályájára közéleti szereplésére tisztelettel tekint most vissza a nemzeti közvélemény, mert ideális volt minden tette, munkája. Mi zsidóhitűek, felekezeti mivoltunkban is csak hálával emlékezhetünk reá. Az emanczipációs törvény benyújtásakor ő volt az igazságügyminiszter s ebben a minőségében jelentős szerepe volt polgári egyenjogúságunk törvénybe iktatásában. 1883-ban, az akkori zsidóüldözések idején nemes igazságérzetében több ízben emelte föl szavát azon irány ellen, melyet Istóczy képviselt.

— **Negyedszázados rabbijubileum.** A verseczi hitközség érdemes papja, *Szidon* Adolf dr. ünneplésére abból az alkalomból, hogy a hitközségben való működésének negyedszázadja betelt, jubileumi ünnepséget rendezett. Ez ünnepségen a hiveken kívül a város többi felekezeteinek vezetői és lelkészei, valamint a városi polgári és katonai hatóságok élénk részt vettek. Vidékről eljöttek *Klein* Mór dr., nagybecskereki, *Löwy* Mór dr., temesvári, *Singer* Jakab dr., temesvár-gyárvárosi és *Handler* Simon dr., lugosi papok, *Sternthal* Salamon a XXIII. községkerület elnöke, *Kümmelheim* Ármin, temesvári hitk. titkár, valamint a nagybecskereki, fehértemplomi és temesvár-gyárvárosi hitközségek küldöttségei. Az ünnepség a hitközség és Chebra-Kadisa közös istentiszteletével kezdődött, a melyen a jubilans *Szidon* Adolf dr. és *Klein* Mór dr. (Nagybeeskerek) főrabbiak mondottak szép ünnepi beszédeket. Az istentisztelet végeztével az ünnepelnél 19 küldöttség tiszteletet. Első volt *Pálfy* főispán, azután a városi képviselőlet jött a főjegyzővel, majd a verseczi hitközség *König* Ármin dr. vezetése alatt, a Chebra-Kadisa *Weisz* S. dr. vezette a jubilans élé. Ezt követte a XXIII. községkerület üdvözlő *Sternthal* Salamon elnökkel. Miután a főntemlitett zsidó hitközségi küldöttségek is tisztelegtek, jött testületileg a *róm. kath. klerus*, a *róm. kath. egyháztanács*. *Seemayer* Károly dr., elnök vezetése alatt, a *görög kat. egyház* papsága, élén *Stojadinovits* főpappal, *Greszler*, ev. lelkész és *Paulovits* táblabíró, az ev. egyház elnöke, a főreáliskola tanári kara, a városi iskolák tantestülete, a helyi sajtó képviselői, a verseczi izr. nőgyeület dr. *Steiner* Izidorné elnökasszony vezetése alatt, a jelenvolt zsidó papok stb. A verseczi hitközség tiszteletajándékot, az izr. nőgyeület üdvözlő-fölriratot nyújtott át szeretett papjának, a ki, mint a tisztelegők sorából látható, olyan köztiszteletben részesül, mint tán kevés zsidó pap. Az ünnepséget 150 terítékű bankettel rekesztették be, melyen az illusztris vendégeken kívül a város legelőkelőbb polgárai is részt vettek. Itt sok szép toaszt hangzott el. Az ünnepség

lefolyása a felekezeti türelmességnek és a felekezetek kölcsönös megbecsülésének ritka szép példáit szolgáltatta, melyeknek vajha minél több követője akadna.

— **Rabbiválasztás** A csurgói izr. hitközség f. hó 23-án egyhangulag és nagy lelkesedéssel dr. *Wellesz* Gyula fiatal rabbit, az országos rabbiképző egyik legjelesebb növendékét választotta papjává. Dr. Wellesznek nem egy szép dolgozata jelent meg már az »Egyenlőség«-ben.

— **Zsidó ápoló- és ápolónő-képző** A királyné emlékére egy régóta nélkülözött jótékony intézmény megeremtését határozta el a pozsonyi orth. Chevra-Kadisa olyan intézményét, minőt az »Egyenlőség« többször sürgetett. A Chevra-Kadisának főorvosa *Fischer* Jakab dr., állami kórházi főorvos kezdeményezésére ugyanis kimondta a Chevra, hogy ápolói iskolát alapít, ahol zsidó ápolók és ápolónők taníttatnak, gyakoroltatnak és *élet-hossziglan* elláttatnak, hogy más felekezetek intézményeihez hasonlóan, ez új intézmény neveltjei szegény zsidót ingyen gondozzanak, gazdagot meg némi jutalékdíj mellett. Az intézet, mely zsidó *ápolók* és *ápolónők* kiképzését vette tervébe, egyedüli lesz az egész continensen, mert a frankfurti intézet csupán *ápolónőket* képez ki, s a bécsi, melyet szintén most alapítanak, szintén csak ápolónőket képez. Az intézet megnyitásához legalább 30.000 frtra van szükség, minthogy az ápoló személyzet jövőjét biztosítani kell, le kellvén azoknak mondani minden más élethivatásról. Ennek az összegnek megszerzésén fáradozik most a pozsonyi Chevra-Kadisa, mely lakást ad az ápolóknak és 1000 frtot szavazott meg szükségleteikre. Ez kétségtelenül kevés, azonfelül pedig a pozsonyi zsidók aldozatkézségét az utóbbi években Pozsonyban alapított leányárvaház és agghajlék annyira igénybe veszi, hogy a szükséges összeget Pozsonyban nem is lehet összehozni. Mivel pedig az intézetet nem tervezik felekezeti *pártárnyalatlannak*, hanem csak egyszerűen zsidónak, ennél fogva az *egész magyar zsidóság* jó szívére apellál a pozsonyi orth. Chevra, mely a szükséges összegek begyűjtésére fölhívást adott ki. A tervezett alapszabályok szerint ugyanis az intézet vezetőségét az intézet fenntartásához évi díjakkal járuló tagok választják és a pozsonyi Chevra-Kadisa a vezetőségben csak egyetlen taggal lesz képviselve. Az intézetnek *országos* jelleget szeretnének adni, hogy az aztán idővel megerősödvé, olyan zsidó ápolói gárdát nevelhessen, mely el fogja láthatni ápolókkal zsidó kórházainkat és egyéb intézeteinket. Gyűjtő ívet eddig a fővárosban a következő congresszista zsidók kaptak: *Kohn* Sámuel dr., *Kayserling* dr., *Pollák* Lipót rabbi, *Tenczer* Pál, *Schweiger* Márton, *Bródy* Zsigmond. Hogy orthodox részről kik kaptak, nem tudjuk, de bizonyára azok is kaptak. A jótékonyág jegyében folyó *közös munkát* mi a magunk részéről szívesen támogatjuk és fölünk telhetőleg azon leszünk, hogy az intézmény pártjellel nélkül minél előbb megkezdhesse működését. Végül megemlítjük még, hogy az intézetnek rendes tagjai évenként 2 forintot fizetnek vagy 50 forinttal évi tagdíjukat egy és mindenkorra megváltják. Alapító tagok, kik 5000 forint alapítványt tesznek, mely összeg kamataiból egy-egy ápolói hely létesül, melynek betöltésénél az alapítónak kijelölése döntő. Tagsági bejelentések és pénzádományok *Wolf* Joel és *Gestetner* Lázárhoz avagy *Fischer* Jakab dr. állami kórházi főorvoshoz küldendők Pozsonyba.

— **A pécsi hitközség** közgyűlését október 30-án fogja megtartani, a melyen az 1899. évi költségvetési előirányzat kerül tárgyalásra. Az előirányzat szerint a hitközség szükséglete 33.108 frt. 32 krban van megállapítva. A fedezet közvetett járulékokban 20.269 frt, minél fogva a 415 adófizetőre még 12.839 frt. 32 kr, egyenes

adó háramlik. A szükségletek között az iskola és hitoktatás 9800 frttal szerepel. Az előjáróság és képviselőtestület mandatumra ez év végén jár le, miért is a közgyűlésen cs. *Schapringer* Gusztáv és *Nemes* Vilmos dr. elnökök beszámolnak 3 évi működésük eredményéről, mely főleg a pénzügyi viszonyok rendezése körül fényes és elismerésre méltó. Az utóbbi múlt ünnepeken a következő alapítványok tettek: *Reimfeld* Sándor és Terézia izr. gymn. és reáliskolai tanulóknak ösztöndíjakra 3800 frt, Erzsébet alapítvány 1 szegény özvegy asszony segélyezésére 1000 frt, *Engel* Jozefa alapítvány szegény özvegyek segélyezésére 1000 frt, *Spitzer* Ignácz és Terézia szegény gyermekek felruházására 1000 frt, *Teleki* Zsigmondné alapítvány szegény gyermekeknek imakönyvekkel való ellátására 700 frt.

— **Az »ellenzéki actió«** a pesti hitközség képviselő testületének választása dolgában, melyről már az előző számban is irtunk és melyet más helyen a jelen számban is tárgyalunk — sok találgatásra adott okot. Honnan indult ki? Bizonyosra vették és vették mi is, hogy a terézvárosi demokrata párt emberei, ha nem is egymaguk, de minden esetre ők is követték el azt a fölhívást. Csakhogy az még sem lehetséges, gondoltuk, hiszen ennek a pártnak a feje és megteremtője dr. *Vázsonyi* Vilmos, kitől ilyen galimátyás ki nem telik. Nem történetelt ennél fogva másképen a dolog, mint úgy, hogy a párt emberei fej nélkül csinálták meg a dolgot, értem dr. *Vázsonyi* Vilmos nélkül. Ennek kifejezést is adtunk, midőn előző számunkban azt irtuk, hogy dr. *Vázsonyi* Vilmos arról a programról alig tudott valamit. Föltevésünket megerősíti dr. *Vázsonyi* Vilmos maga hozzánk intézett következő levelében.

Budapest, 1898 október 28-ikán.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Leköteleznie, ha közölné következő nyilatkozatomat:

Néhány esztendeje önként visszavonultam a zsidó felekezeti ügyekben való közreműködéstől. Nem irok, nem agítálok, még csak szavazati joggal sem élek. Kínosan érintett tehát, midőn az imént lefolyt hitközségi választásoknál nevemet egyik jelölt-lajstromra tudtom és beleegyezésem nélkül rátették és ezzel úgy tüntettek föl, mintha valamely hitközségi párt vezetői közé tartoznám. Bármily csekély érdemeim is legyenek felekezetem körül a múltban, — úgy hiszem, nem érdemlem meg, hogy nevemmel visszaéljenek, azt szabad prédának tekintsék. Nem óhajtok részt venni a felekezeti életben és tiltakozom az ellen, hogy engem akaratom ellenére a pártusákba belevonszoljanak.

Maradtam szerkesztő urnak kész hive

Dr. Vázsonyi Vilmos.

Örvendünk, hogy hajdani kiváló munkatársunk, a receptió e ritka tehetségű küzdője ilyen határozottan utasította el magától azokat, kik nevével korteskednek. Másrészt fájdalmasan érintett a keserű hang, melylyel a felekezet érdekében való munkásságáról megemlékszik. Csakhogy mi ép a panaszból következtetjük, hogy *Vázsonyi* Vilmos elhatározása, hogy nagy tehetségét, melylyel őt Isten megáldotta, felekezetének többi ne szentelje, — épen nem végleges. Nem zárta el előtte az utat a felekezeti ügyekhez senki, csak ő maga; tőle függ, hogy azt megint szabaddá tegye, a felekezet hasznára és neki magának vigasztalására.

— **Erzsébet-alapítványok.** Amint a nemzeti gyász legelső napjaiban látható volt; a magyar zsidóság mindenütt jótékony alkotásokkal sietett Magyarország védőasszonyának emlékét megörökíteni. Ilyen jótékony alapítványokról még most is kapunk tudósításokat. Így az *Obudai* hitközség szeptember 19-ikén előjárásági és választmányi ülésén elhatározta, hogy »Erzsébet királyné jutalom« czimen 5000 korona tőke kamatainak megfelelően, évente 200 koronát oszt ki a községbeli jelesebb hittan és talmud növendékek között. — Körmenten *Ehrlich M.* főrabbi egyik ünnepi szónoklatában arra buzdította hiveit, hogy Erzsébet alap czimen szegény gyermekek felruházására alapot teremtsenek. A fölhevásnak meg is volt az eredménye s a nevezett célra már is szép összeg gyűlt össze.

A *budai* nőegylet f. hó 20-ikán tartott ülésében emlékezett meg a királyné elhunytáról. *Steiner Mór* né elnök asszony szivreható beszéde után elhatározták, hogy a nőegylet fájdalmát jegyzőkönyvileg örökíti meg, s hogy az elhalálozás minden évfordulóján 5 leánygyermeket fog téli ruhával ellátni.

— **A pesti izr. hitközség iskolaorvosi bizottsága,** melyet id. *Glass Izor dr.* inicziatívája folytán szerveztek, f. hó 23-án tartotta alakuló ülését. A hitközség részéről *Tenczer Pál* mint elnök, *Munkácsi Bernát dr.* tanfelügyelő, *Halász Náthán* és *Stern Abraham* iskolaigazgatók, azonkívül *Szili Adolf dr.* egyetemi tanár, *Móhr Mihály dr.*, *Schuschny Henrik dr.*, *Szenes Zsigmond dr.*, *Róth József dr.*, id. *Glass Izor dr.*, *Láng Ignác dr.*, *Béla Pál dr.*, és *Lippe Mór dr.* orvosok voltak jelen. Az ülést, miután *Tenczer Pált* másirányu elfoglaltsága akadályozta és id. *Glass Izor dr.* alelnök az ülésen mint előadó szerepelt, *Szili dr.* vezette.

Az előadó *Glass dr.* ismertette, az iskolaorvosi bizottság célját és azt, hogy a kitűzött célokat miként kellene megvalósítani. A föladatakról és teendőkről tájékoztatnak a következők:

7. §. A bizottság megválasztja és kijelöli a maga kebeléből minden iskola számára külön-külön az iskolaorvosokat. Minden iskolai egészségügyi dologban véleményt ad és az évi észleletek alapján megválasztott előadója által írásbeli javaslatot terjeszt az iskola-ügysztyál elé.

8. §. Az iskolaorvos az év folyamán, lehetőleg havonként egyszer, megvizsgálja az iskola összes helyiségeit, kiterjeszti figyelmét a termek és minden mellékhelyiségek szellőztetésére, fűtésére, világítására és tisztaságára. Megfigyeli, hogy a tanítás folyamán a tanulók a halló- és látóképeségüknek megfelelően vannak-e elhelyezve, testtartásuk az írás és olvasás közben megfelel-e a hygieniai követelményeknek, megvizsgálja, hogy nincsen-e az osztályban infekciózus vagy contagiosus beteg. Az év elején megvizsgálja mindazon tanulókat, a kik rajz vagy torna alól az igazgatónál felmentést kérnek és a részleges vagy egész felmentésre nézve bizonyítványt állít ki. Minden fontos általános iskolaügyi dologban az igazgatónak hygieniai tanácsot ad.

9. §. A bizottság szakorvosai az iskolai év első hónapjában megvizsgálják a tanulókat halló- és látóképeségükre nézve, kiterjesztik észleleteiket az orr-, fog- és bőrbántalmakra is és megfigyeléseik alapján fontos szervi hibák esetén az iskolát elhagyó tanulóknak az igazgató útján pályaválasztásukra tanácsot adnak.

Az ügyrend minden egyes pontjának tüzetes megbeszélése és a hitközség 28 osztályában teljesítendő orvosi felügyeletnek felosztása után a bizottságba még

beválasztották: *Onodi Adolf dr.*, egyetemi tanárt, *Fuchs Dávid dr.*, *Steiner Samu dr.*, *Waldmann Fülöp dr.*, *Beck Soma dr.* és *Mangold Gyula dr.*

— **Nyilvános köszönet.** *Wellisch Alfréd* budapesti lakos műépítésznek, a budapesti VIII. ker. Józsefvárosi állami főgymnázium tanulói javára 2000 frt tőkével tett ösztöndíj alapítványért a vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetét és elismerését fejezte ki.

— **Temetés.** Két hét előtt hirt adtunk róla, hogy *Markbreit Adolf* földbirtokos, a pesti Chevra Kadisa előjárásági tagja, a ki az emberszeretet munkásai között előkelő helyett vívott ki, *Maria-Grünben* meghalt. Hült tetemeit végtisztességre *Abonyba*, szülővárosába vitték, a hol f. hó 17-én ritka nagy részvétellel tették örök pihenőre. A végtisztességadáson megjelent *Jász-Nagy-Kun-Szolnok* megye. *Szolnok város*, *Abony város* *Várkony község*, valamint több környékbeli község képviselők. Ott voltak továbbá a többi felekezetek helybeli képviselői és lelkészei, ugy szintén *Stesser József* miniszteri tanácsos, *Irsai* a közuti igazgatója, a pesti Chevra képviselőjében *Fleischmann Ede* és *Münz Sámuel*, az izr. kézmű és földmívelési egyesület megbízásából *Farkas Emil dr.*, a *Charitas* pesti jótékony egyesület részéről pedig *Kohn Arnold* igazgató stb. A ravatalt abban a házban állították föl, a hol *Markbreit* született, a mely az ő szülei tulajdona volt, s a melyet a megboldogult, a mint azt egy emléktábla hirdeti is rajta — az abonyi hitközségnek ajándékozott paplakásul. Gyászbeszédet kettőt is mondtak. Az elsőt *Rosenberg Sándor dr.* aradi főrabbi mondtatta, ki a megboldogultnak ifjúkoruk óta benső barátja volt, s a kit éppen e baráti érzelmei szólítottak a ravatal mellé. A heti szakasz (*Noach*) dicsérő szavaival tette le a szónok pálmáját az elhunyt ravatalára, a ki általa egy egész csomó beteg ifjút is támogatott *Nizzában*. A második gyászbeszédet *Vajda Béla dr.*, nagyabonyi főrabbi mondtatta, a ki *Abraham* patriarkához hasonlítva az elhunytat, azon áldozatkészségét dicsérte, melylyel az abonyi hitközséget és intézményeit mindenkor támogatta. Mind a két beszéd mély hatást keltett s az elhunyt ravatalánál egybesereglett földmives nép is törölgette szemeit. Az elhunytnek két fia *Markbreit Gyula dr.* ügyvéd és *Markbreit Sándor* földbirtokos, valamint veje *Jellinek Arthur dr.*, volt orsz. képviselő nagy fájdalmukban abban a benső és általános részvétben találtak valamelyes enyhülést, mely őket a temetés alkalmával körülfogta.

— **Ovációk.** *Lów Sámuel dr.*, a balneologiai társulat titkárát Ő felsége tudvalevőleg a *Ferencz József*-rend lovagi jelvényével tüntette ki. A néh. nagy, szegedi rabbi fiának ezt a kitüntetését tisztelői alkalmul használták föl arra, hogy megünnepeljék. Tiszteletére e végből lakomat rendeztek, a melyen részt vett *Papp Sámu dr.*, orsz. képviselő, *Tauffer*, *Bókay*, *Kuthy* tanárok, *Bruck* egészségügyi tanácsos, *Boleman kir. tan. stb.* *Lów Sámuel* az estély során a illustris vendégek nagyban ünnepelték. — A másik ováció botfai *Hüvös József dr.*, kir. tanácsnak szolt. Az ünnepelés helye itt a Józsefvárosi kör volt, melyhez *Hüvös József* a multban a titkári tisztség fűzte. Most megfeszítették a kör volt érdemes titkárnak arczképét s a leleplezés alkalmából ünnepséget rendeztek. Az ünnepi beszédet itt *Havass Rezső dr.* mondtatta, aki felolvasta *Hüvösnek* egy hozzáintézett levelet is, melyben az ünnepelt 2000 koronát ajánlott fel alapítványul avégből, hogy kamataiból évenként egy egy józsefvárosi szegény sorsu tanulót jutalmazzanak meg. *Kanovics Béla* apátplébános szintén beszélt az ünnepélyen és nagy elismeréssel szólott *Hüvös József* maradandó érdemeiről.

— **Gyászistentisztelet.** Az országos rabbiképző intézet f. hó 26-án megható gyászistentiszteletet rendezett *Oesterreicher* Pinkás Elias, negyven éven át volt ó-budai rabbi-ülnök és a szemináriumnak főnállása óta egyik examinálója tiszteletére. A 84 éves korában elhunyt nagyírű talmudtudós érdemeit dr. *Wellisz* Gyula, az egy hét óta megválasztott fiatal csurgói rabbi emelkedett hangu, szép beszédben méltatta, míg a halotti imákat *Lazarus* Adolf főkantor és tanár adta elő, szokott megkapó művészetel. A requiemre, melyen ott voltak az Izraeliták országos irodája, a pesti rabbi, a hitközség és *Chevrakaisa* vezetői, továbbá a szeminárium és praeparandia tanári kara — eljöttek az elhunyt mester volt hitközségének egy tiztagu deputációja is, élén dr. *Adler* Illés fő-rabbival és *Ehrlich* Sámuel hitközségi elnökkel. Képviselettek továbbá magukat a budai, újpesti és czeplédi hitközségek, papjaik: dr. *Goldberg* Raphael, dr. *Venetianer* Lajos és dr. *Feldmann* József által.

— **300,000 márka.** A boroszlói zsidó betegápoló-intézet új kórházat épít. Ennek alapja javára, mint Boroszlóból írják, *Hirsch* báróné, ez a világhírű jó aszszony, a ki mindenütt ott van, a hol fejedelmi módon kell jót tenni, — 300,000 márkát (180,000 frt) adományozott.

— **Rothschild-alapítvány.** A bécsi *Rothschild* Náthán és Albert báró 100,000 frtos alapítványt létesített, a melynek kamatait zsidó vallású művészek, különösen zenészek segélyezésére kell fordítani. Az egyes segélydíjak 400 frttól 2000 frtig terjedhetnek. Az alapítványt vegyes bizottság kezeli, a melynek élén *Sonnenthal* és *Horovitz* a festőművész, állanak.

— **A pöstyéni hitközség rabbijává.** *Fischer* Bernát belényesi rabbit választották meg, aki a héten bucsuzott el régi hitközségétől, hogy új állását elfoglalja. Pöstyénbe Belényesről 3 hive kíséerte el.

— **Kitüntetett rabbi.** A pápai *Wahrman* Mór betegsegítő egyesület és a pápai izr. iparosokat gyámoltó egyesület *Kiss* Arnold dr. veszprémi főrabbit disztagjává választotta. Az erről szóló okleveleket küldöttség nyújtotta át a kitüntetett fiatal papnak.

— **Zsidó községi bíró** Hegyaljai-Mádon *Schneider* Károly bornagykereskedőt, az ottani zsidó hitközség elnökét, a község bírájává választották meg.

— **Budai hírek.** A budai hitközség előjárósága elhatározta, hogy néh. *Beer* Bertalan emlékéért, ki sok évig volt a hitközség elnöke, úgy örökíti meg, hogy minden ünnepnapon *Mazkir* alkalmával a szószékről emliteti fel a boldogult nevét és elnöki minőségét. A budai izr. hitközség részéről 1887. és 1888-ik évben kibocsajtott templomrészevények közül a következő számokat kisorsolták ki 1887. évről: 8, 14, 19, 23, 25, 69, 77, 90, 100 és 116. 1888. évről: 11, 21, 29, 38 és 40. A sorsolt részjegyek, folyó évi november hó 2-től fogva, a budai izr. hitközség irodájában (I., Öntőház-utca 5) váltatnak be.

— **Összedőlt iskola.** A pozsonyi orth. hitközségnek csak sok baja van az ő iskolájával. Amint többször irtunk róla, most új épületet emeltet, még pedig szépet modernet, s ez az új épület is — közel jutva befejezéséhez, csak nem tud elkészülni. A 80.000 frtos 3 emeletes épület ugyanis gyöngye alapokon épült s a tetőzetet nem bírta meg. A napokban aztán a tetőzet leszakadt és átütötte mind a három emeletet.

— **Új árvaház.** Prágában f. hó 23-ikán nyitották meg az új zsidó árvaházat, melyet *Hahn* Mór és neje létesítettek az osztrák császári jubileum alkalmából. Az intézet a szegény zsidó árvalányokat támogató *Krajczár*

egylet tulajdonába került. Az ajándék értéke 50.000 frt. Az új leányárvaházban ez idő szerint 25 növendék van elhelyezve. A ház egyszerű s a berendezések is ilyenek, ellenben jókora kert áll az árvák rendelkezésére.

— **A poroszországi képviselőválasztások** most vannak soron. A antisemiták mindössze három kerületben próbálkoznak. Zsidó hitű jelölt is 3 van, még pedig olyan kerületekben, melyekben kilátásuk van a győzelemre. A zsidó hitű kandidátusok a szabadelvű csoportok hivatalos jelöltjei.

— **Jeruzsálemi háztulajdonos Debreczenben.** A kálvinista Rómában most halt meg egy érdekes hitfelünk: *Weisz* I. Lajos. A német neve mellett is törzökös magyar ember volt, a kinek a természete a német szót nem vette be. Nagy magyarságát szépen összeegyeztette vallásosságával is, s mint ilyen a legjámborabbak közé tartozott. Volt azonban *Weisz* I. Lajosnak egy nevezetes tulajdonsága: az ő két jeruzsálemi háza. Néhány évvel ezelőtt megvételre hozták a telket, a házterveket pedig Debreczenben csináltatta meg. A magyar tervek szerint föl is épült Jeruzsálemben a két ház, a melyekben *Weisz* I. Lajos öreg zsidókat telepített avval a rendeltetéssel, hogy egész idejüket imádsággal töltsék. A debreczeni ember két jeruzsálemi háza soh'se volt lakó nélkül s a jeruzsálemi hitközség koronkint meg is írta neki, hogy lakói milyen jámborak és istenfélők, sőt hogy Jeruzsálem elpusztulásának évfordulója idején negyven éjjelen át imádkoznak, mellüket verdesve. *Weisz* I. Lajos nem ennek tudatában halt meg boldogan, a mint ezt a »Zs. H.« el akarja hitetni, hanem azért, mert magyar ember léte sem a német szót, sem a jargont nem vette be a természete és mégis jámbor, istenfélő és jötevé ember tudott lenni.

— **Zsidó földmives iskola.** Aidinban (Smyrna mellett) virágzó zsidó földmívelési iskola működik, melyet a Jaffai mintájára rendeztek be. Ezt az iskolát is az Alliance Izraelite támogatja.

— **Új templom.** A washingtoni zsidók az ünnepek előtt, szeptember 17-ikén avatták föl új templomukat. Az Egyesült-Államok elnöke, *Mac* Kinley *sajnálattal* jelentette ki, hogy elfoglaltsága nem engedi, miképen az avatáson részt vegyen. Az új templom már stílusban épült. 90 láb széles és 100 láb hosszú. 1500 ájtatoskodó számára van benne hely, de iskolák számára is elég hely marad.

— **A bécsi lipótvárosi zsinagógát,** mely a császárvárosban a legnagyobb, az ünnepek előtt renoválták s az ünnepekre új formájában adták át rendeltetésének. A renoválást *Stiaszny* Vilmos előjáró sürgette s vitte is keresztül, a miért *Szimchas-Tórákor* »chasszan« czímmel hívták a szentírásból és külön ünnepélyes »miseberach«-ban részesítették.

— **A szegedi zsidó leányegyesület** f. hó 20-ikán igen élénk részvét mellett közgyűlést tartott, a melyen *Popper* Arankát, az eddigi pénztárost, egyhangulag elnökké választották. Az új elnök hosszabb beszédben fejtette ki programját. Alelnökké *Kuzman* Ilonkát, az eddigi ellenőrt, pénztárossá *Holtzer* Fridát és ellenőrré *Kiss* Klárit választották. Az ülésen az új elnök megemlékezett a királyné haláláról, azután a királyné szobrára 100 koronát szavaztak meg s elhatározták, hogy e célra gyűjtést is indítanak. A közgyűlés végül kimondotta, hogy november derekán az egyesületi népkonyhát megnyitja.

— **A bözödujfalusi prozelita hitközségből,** a mely a zsidó hitre tért szombatosokból alakult, az ottani sanyaru állapotokat panaszló cikket kaptunk. A

200 lelket számláló hitközség hitoktató-rabbihelyettese, *Hirsch* Izsák szomorú képet rajzol ezekről a székely zsidó földművesekről, akik a két kezük munkájával a betevő falatot is alig tudják megkeresni. Elmondja, hogy 24 szegény iskolás gyermek ruha és lábbeli hiányában nem járhat iskolába s a szülőknek kétszeren fáj, hogy nem tudnak gyermekeiken segíteni. A jószívű emberekhez fordul ezért a panaszos levél beküldője azokat kéri, hogy a tél küszöbén segítsék meg valahogy az ő sánylódó hiveit.

— **Esküvő.** *Adler* Vilmos dr., hatvani főrabbi f. hó 25-én feleségül vette *Gottlieb* Jakab, szegzárdi nagykereskedő szép és művelt leányát, *Frida* kisasszonyt. A esketésizertartást a vőlegény atyja, *Adler* Lipót dr. bajai és *Ungar* S. dr. szegzárdi papok végezték. Az esti lakomán a szereplő papokon kívül *Leopold* Sándor, *Leopold* Kornél dr., *Adler* Lázár tabi tanító mondtak szép felköszöntőket.

— **Eljegyzés.** *Feldmesser* Samu magyar királyi pósta- és távirótszít Budapesten, eljegyezte *Keszler* Aranka kisasszonyt *Keszler* Ignác pászthói kereskedő bájos és kiváló műveltségű leányát, *Keszler* József hirneves aethetikus nővérét.

— **A zsidók száma az Egyesült Államokban.** Az amerikai zsidó történeti társaság folyóirata szerint Amerikában rohamosan szaporodik a zsidók száma. 1880-ban az Egyesült Államok 50 milliót meghaladó lakosa közül 230.257 volt zsidóhitű. 1880 óta több mint 485.000 zsidóhitű vándorolt be. Ha ehhez a születések utján való szaporodást hozzávesszük, akkor az Egyesült Államok zsidóhitű lakóinak számát 933.000-re tehetjük, míg az ország lakóinak száma 75 millió. Newyorkban 350.000 zsidó lakik, Pensylvania, Illinois és Kalifornia államokban egyenként 85.000, Ohio-ban 50.000, Marylandban 35.000, Missouriban és New-Yerseyben egyenként 25.000, Louisianában és Massachusettsban 20.000.

— **Sionisták Londonban.** A sionista apostolok csak nem nyugszanak. Az egyik, *Herzl* dr. a napokban Londonban járt és ott a Great Assembly Hallban ez alkalomból nagy sionista gyűlést tartottak, amelyen állítólag 6500-an vettek részt, míg vagy negyedfélezer ember kinkerekedt. A *Jewish Chronicle* f. hó 14-iki száma ezért a meetingért erősen támadta *Herzl* dr-t s különösen a honalapító bankját teszi csuffa. A sionista gyűlésen különben *Gaster* zsidó papelnökölt, aki a két baseli kongresszuson is részt vett. *Herzl* dr. beszélt és pedig fulminánsan, de jellemző, hogy németül, amiből nyilvánvaló, hogy a meeting nem az angol zsidóknak szól. Lengyel jargon nyelvű »előadás« is volt. *Herzl* járt a londoni püspöknél is, aki — mint a gyűlésen elmondta — így szólt hozzá: »A jövőben a népek nem fognak nemzeti kérdésekkel bibelődni, hanem az egész emberiség jólétével«. Mondásnak ez kétségtelenül nagyon szép, de Franciaország, Ausztria, Németország és Magyarország éppen sággal nem igazolják a londoni püspök állítását. Jellemző különben, hogy a londoni sionista kongresszuson pater *Ignatius* az »uj *Josua*«-at köszöntötte *Herzl* dr-ban és így szólt: »Isten mutatja néktek az utat Sion felé, menjetek oda és legyetek megáldva!« Ilyen kenetteljesen beszélne nálunk a néppárt valamennyi páterje, Németországban *Ahlwardt* és *Stöcker*, Franciaországban *Drumond* és *Derouléde*, Ausztriában *Lueger*, *Stojalowszky*, *Gregorig*. Ami mind azt bizonyítja, mennyire zsidó dolog a *Herzl* és *Nordau* vállalkozása.

— **Szegények ünnepe.** Evvel a címmel előző számunkban hír jelent meg, amelyben arról volt szó,

hogy a pesti izr. nőgyesület mikép juttatja alamizsnáit a szegény zsidó asszonyoknak. E hirre vonatkozólag az egyesület részéről azt a megjegyzést teszik, hogy a pénteki s ujabban a hétfői segélyosztás nem egy-egy hétre szóló rendszeres támogatás bizonyos szegény asszonyok, számára, hanem csak esetről-esetre szóló nagyobb adomány melynek tehát ennél fogva az ünneptartásra befolyása nincs.

— **»Tolongásban.«** *Méry* Károly fölkéri mindazokat, akik »Tolongásban« című könyvére előfizetéseket gyűjtenek, sziveskedjenek az iveket november közepéig hozzá (VII., Rottenbiller-utca 64.) beküldeni, mert a könyv decemberben megjelenik.

— **Verskötet.** *Varsányi* Gyula az újabb magyar versírók egyik legtehetségesebb tagja, öt évi pauza után újabb verskötettel készül az olvasóközönség elé lépni. Persze az öt évi intervallum során sem hallgatott, hanem dolgozgatott mindig szépen, mindig szíve szerint és mindig hatást keltve olvasói lelkében. Az »Egyenlőség« számára is több hatásos verset írt; így, hogy csak egyre emlékeztessünk, a millenniumi számunk ünnepi versét is. *Varsányi* új kötete jövő év elejére jelenik meg. A fűzött példányura 1 frtjával, a diszkótéüre 2 frtjával lehet előfizetni a szerzőnél (Szerecsen utca 11. III. 30).

— **A tóra örömunnepe,** mint az országban sok helyütt, úgy Czegléden is hagyományos módon folyt le; nem a zsinagógában értjük, mert akkor nem volna szabad ezt írunk, hogy »sok helyütt«, hiszen ezt a zsinagógai hagyományt mindenütt megtartják; de a zsinagógán kívül rendezett tóra-ünnepek az ő szép családi vonásaikkal, lakodalmukkal már kezdük »divatjukat mulni« miglen a nemzsidók, a keresztények föl nem fedezik újra a számunkra Hát Czegléden a templomon kívül is hagyományos módon ünnepelték a szentírás örömnapját. A »vőlegények«, akiké a zsinagógai istentisztelet során a szentíráshoz vezető elsőbbségi jog, vendégségben szokták látni maguknál a községtagjait. A czeglédi vendégség a hitközség tanácsstermében folyt le szemnek-szájnak inyes falatok alatt görnyedező asztalok mellett, a hitközség költségén. Az asztal fejénél a »vőlegények« ültek. Az ünnepséget *Feldmann* József dr. főrabbi nyitotta meg szép beszéddel, amely a hagyományok ápolásáról szólt. *Roth* Ferencz kántor gyönyörűen énekelt, az egyház gondnokát pedig *Ransburg* Adolf köszöntötte föl. Kapott felköszöntőt az ottani lap szerkesztője, *Molnár* János, is, aki ma már nem tévesztendő össze a néppárt vezérével mert a zsidó hitűekkel való közvetlen érintkezés, zsinagógai és felekezeti jellegű családi szokásaik megismerése után, igazán nagy tisztelettel ír lapjában most is a szóban forgó ünnepről. Nem az a tisztelet ez, aminek a kifejezésére legtöbbször az »izraelita« jelzöt választják, ha zsidó dologról van szó, hanem őszinte tisztelet, minek megismerés, meggyőződés a gyökere. Azért tartottuk szükségesnek ezt kiemelni, mert a Verhovai városáról van szó, ahol néhány évvel ezelőtt a paraszt nép is a főrabbihoz mint »fősakter«-ra mutatott, aki keresztény gyermekek levágásából él. Ma azonban a parasztság is, miután a pap magyar beszédeiből, főképpen a nemzeti ünnepeken meggyőződött, hogy a zsidó is olyan ember mint más a olyan jó hazafi e földön — mint akármelyik ősmagyar, a nemzeti ünnepeken szinte jobban keresi a zsinagógát, mint a saját templomát. A lapszerkesztő, aki most a helyi újságban dicsérő cikket írt egyik leg-sajátosabb zsidó ünnepünkről, maga mondja, hogy pár év előtt egy faluért sem mert volna a zsinagógába menni, mert oláh vidéken csak borzadni tanult tőle. De megismerve a megismerendőket, megért. Ime, milyen hatásai lehetnek a zsidó pap szép magyar szónoklatának.

— »Krausz bácsi.« *Rákossy* és *Beöthy* kitünő alkalmi darabjának az »Aranylakodalom«-nak »Krausz bácsijáról« van szó.

Isten ments, hogy magát a darabot akarjam ismerettni. Ismeri ezt minden színházlátogató, annyiszor adta már az ifjú »Magyar Színház« és mindennek daczára akárhányszor adja elő, mindig telt házat csinál.

Szóval, maga a darab, mint színházi nyelven mondják, »beütött«.

Minket azonban leginkább egy alakja: »Krausz bácsi« érdekel.

Határozottan jó eszméje volt a két neves írónak ez alak megteremtése, eltekintve mulattató oldalától, már csak azért is, mert nem nélkülözi a történeti hűséget. Sok zsidó honvéd vérzett el a szabadságharcban, ez köztudomásu, sokan áldoztak föl mindenüket a magyar szabadság védelmében, és még többen égtek, lángoltak a magyarság ügyeért, mire a legjobb bizonyítvány Haynautól és a Reichskriegs-minisztertől a zsidóságra kivetett roppant sarcz és épen csodálkozunk azon, hogy a szerzők »Krausz bácsiból« nem katonát, hanem »czibil« kémet (igaz, hogy ingyen kémet, ki minden keresményét odaadja) csináltak.

Miért épen kémet? Ez az, a mi fejünkbe szeget üt. De véleményünk szerint ez az egyetlen hibája is a különben a magyarságért mindent megtenni kész, szimpatikus, a hazáért lángoló, habár nem tiszta magyar nyelvű, de hamisítatlan magyar érzelmű »Krausz bácsi«-nak, akinek akasztófa humorán ép annyit nevet a néző, mint a menyit szomorkodik akkor, midőn az alak bánatának ad kifejezést.

Sziklai Kornél, ez a nagytehetségű színész, a ki ép' ugy adja a tótot, csehet, angolt vagy németet a színpadon, mint a jelen esetben épen a zsidót, szinte rátermett erre a szerepre. Ez a derék művész bizonyára sokra fogja még vinni, a mint a legutóbbi időben tett nagy haladásából következtethetjük. »Krausz bácsit«, mint mondjuk, utólérhetlenül adja, a mi annál nagyobb érdem, mert a magyar színészek között ugyancsak ritka az, a ki jól adja a zsidó szerepeket. Ámde mi sem tökéletes e földön. Kifogásoljuk a derék művész maszkját, a mely minden egyéb, csak megfelelő nem, továbbá azt a körülményt, hogy nagyon gyakran és túlzottan használja a német-zsidó kifejezéseket, a melyek nagyobb részét a közönség nem is érti meg, és a melyek bizonyára u. n. »extemporek«, mert nem tehetjük fel a társszerzőkről, hogy ilyen mondatot irtak volna a szerepbe, mint p. o. »Éczeszszszel el vodjok látvo!« vagy mikor az osztrák katona nagy tüszsentésére azzal dupláz rá: »Assze frimm in alt!« Ez túlzás, kedves Krausz bácsi, s ne vegye rossz néven az igazságot, de a »Magyar Színház« közönsége nem mind zsidó ám!

Reméljük azonban, hogy e néhány őszinte szóért nem fogja azt mondani, hogy: »én úgy tudok horogodni!«

Haaz István.

* Családi és nemesi czimerek, régi festmények javításait, olajfestményeket, művészi kivitelben eszközöl: *Linhart Vilmos*, arcképfestő műintézete, Budapest, VIII., Hunyady-utca 27. szám (saját házában). Telefon.

HIRDETÉSEKET

jutányos áron elfogad

EGYENLŐSÉG

KIADÓHIVATALA.

* **Herz nővérek** (Budapest, Deák-Feren cz-utca 17. szám, I-ső emelet 11) készítik ez idő szerint a legszebb és legolcsóbb aranyhímzéseket, különösen tempjomi föl-szerelésekben, úgy mint: parócheszek, su chan-teritők. tóra-köpenyek, chupak stb. és előállítják a lehető leg-tökéletesebbet. Tizennyolcz évi működésük alatt szállítottak a budapesti dohány és rombach utcái emplomok, s csaknem az összes imaházat fentartó egy'letek részére. Vidékre: Pécs, Debreczen, Temesvár, Baja, Érsekujvár, Galgócz, Szegzárd, Nyitra, Pécsvarad, Miskolcz, Ó-Moravicza, Nagyszombat, Kún-Szent-Miklós, Nagy-Beeskerek Balassa-Gyarmatra stb stb. Számta'an elismerő levél. Kütüntetve: Bécs, 1890. Budapest, 1896.

A nagykanizsai izr. hitközségtől.

P á l y á z a t.

A nagy kanizsai izr. hitközségben üresedésbe jött metszői állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Évi fizetés 220 (kettőszázhusz) frt és egy harmad sechita (utóbbi mintegy 300 frtot tesz ki.) Pályázóktól megkivántatik, hogy sohet ubodek-vekore ubál tefilah legyenek.

Képesítést, eddigi működést, kor- és családi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelt kérvények f. évi november hó 10-ig alulirt előljárosághoz küldendők be. Nőtlen pályázók előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfoglalható.

Nagy-Kanizsán, 1898. évi október hó 24-én.

Az előljároság.

HIRDETÉSEK.

A pesti izraelita hitközség előljároságától.

Hirdetmény.

Alulirtott hitközségi előljároság ezennel közzé teszi, hogy a műépítészek köréből a hitközséghez intézett előterjesztések folytán, a pesti izraelita hitközség választmánya, folyó hó 16-án tartott ülésében a székes főváros V. kerületében építendő

templom tervrajzainak

benyújtására folyó évi november hó 15-ére kitűzve volt,

pályázati határidőt 1899. február hó 1-je

esti 6 óráig meghosszabbította.

Budapestben, 1898. október 17-én.

A pesti izr. hitközség előljárosága

Kohner Zsigmond,
e'nök.

== Egyévi önkéntesek ==

lelegegásabban és legolcsóbban fölszereltetnek

TILLER MÓR és TÁRSA czégnél

BUDAPESTEN, Károly-laktanya,

osztrák császári és magyar királyi, görög királyi, szerb királyi, román királyi és perzsa császári udvari egyenruha szállítók, ő cs. és kir. Fensége József főherceg, ő kir. Fensége György görög trónörökös, ő kir. Fensége luxemburgi nagyherceg udvari egyenruha szállítói.

== Sorozókötelesek ==

hivatkozással e lapra, ingyen és bérmentve kapnak oly árjegyzéket, mely az egy évi önkéntesi jog elnyerésére vonatkozó vedtörvényzikkeket, utasításokat és folyamodvány-mintákat tartalmazza.

Biztosítás árfolyam-veszteség ellen.

Bécsvárosi sorsjegy

huzás november 2-án, díj 70 kr., esetl. veszteség 30 frt.

Jó szív sorsjegy

huzás november 15-én, díj 5 kr., esetl. veszteség 2 frt 50 kr.

Magyar nyereség sorsjegy (egész)

huzás november 15-én, díj 30 kr., esetl. veszteség 6 frt.

Magyar nyereségsorsjegy (fél)

huzás november 15-én, díj 20 kr., esetl. veszteség 3 frt.

3%-os Osztrák földhitel sorsjegy

huzás november 16-án, díj 30 kr., esetl. veszteség 22 frt.

Fővárosi bank részv.-társaság

Budapest, V., Erzsébettér 1. sz.

BUTOR

Szilárd és jó minőségű asztalos és kárpitos berendezéseket **legolcsóbban** szállít és az országszerte ismert, jó hírnévnek örvendő alulírott butor raktárban állandóan megtekintésre ki van állítva.

Landau Ignác

butor raktára

BUDAPEST,

IV. ker., Károly-körút 22. szám. (Röser-bazár).

„STAR“

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG, LONDON.

== Alapított 1843-ik évben. ==

Érvényben levő biztosítások:

415.515,300 korona.

Biztosítási alap:

109.519,017 korona.

Az 1894-ik évben az utolsó öt évi időszakra nyereség-osztalék fejében a biztosított felek közt

12.800,700 korona

osztott szét.

Bármely módozat szerinti életbiztosításokat legolcsóbb díjak és legkedvezőbb feltételek mellett felvesz és felvilágosítással készségesen szolgál

A MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRÚT 20

ORMOS FELIX, vezérigazgató.

Referenciát ad a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

ELSŐ

Leánykiházasítási-Egylet m. sz.

LEÁNY- ÉS FIUBIZTOSÍTÁSI INTÉZET
BUDAPEST,

VI., Teréz-körút 40—42. sz.

(az intézet saját házában.)

Alapított 1863. évben.

Eddig kifizetett biztosítási összegek
5.000,000 korona.

Előnyös táblázatok és díjtételek leányok s fiuk biztosítására 1000—20,000 koronáig, azonnali biztosítással a halálesetre.

A fizetendő járulékok teljesítése a legelőnyösebb, a mennyiben havi részletekben is történhetik minden más melléklettel kizárásával.

A tagoknak e biztosítás időtartama alatt fölhalmozódott nyeresége és más kedvezmények minden szülőnek és gyámnak ajánlják gyermekeiket ezen intézetnél biztosítani.

Prospektus és információ az irodában,

VI. ker., Teréz-körút 40—42. szám alatt kapható.

KOHN ARNOLD

gazdag sirkőraktárát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a cég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

ERDÉLYI

csász. és kir. udvari fényképész

BUDAPEST,

IV. ker., Ujvilág-utca 2. szám.

a Kossuth Lajos-utca sarkán.

Fiók-műterem:

V., Erzsébet-tér 18.

== Fényképfelvételek ==

izléses és művészies kivitelben.

Külön osztály:

külső, házonkívüli

fényképfelvételekre.

BUTOR

készpénzért vagy

részletfizetésre

== legolcsóbban ==

Ehrentreu és Fuchs

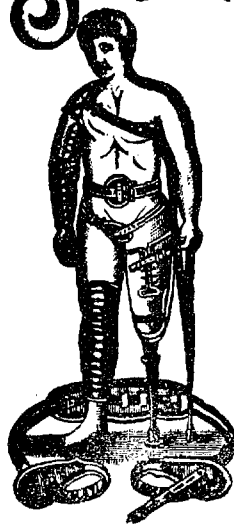
Testvérekénél

Budapest, VI., Teréz-körút 8. szám.

**Specialista
sérvkötőkben**Cs és kir. osztr.-magyar
és belga kir. szabad.

Kitünt. Brüsszel 1893.

arany érem és díszokmányokkal.

KELETI-FÉLE**S É R V K Ö T Ő**a legtökéletesebb ezen nemben,
nem csuszik, nem gyakorol kellemellen nyomást.Ára: egyoldalu 6 frt.
kétoldalu 12 .Gyáramban készülnek ezenkívül:
múlábak, műkezek, műleges fűzők, egye-
nestartók, járó és nyújtó gépek, gumi
görcsér harisnyák stb.

Megrendeléseket pontosan eszközöl

KELETI J.

kötész és orvos-szobrász műszerész

— BUDAPESTEN.

Főüzlet: IV., Koronaherceg-utca 17. sz.

Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz.

Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt
borítékban.**Sikkes egyenruhákat**

tábornokoknak, tisztéknek,

önkénteseknek, csendőrségnek, rendőrségnek,

tűzoltóknak, pénzügyőröknek

és **anyakönyvvezetőknek** készítenek**BLUM ÉS TÁRSA**Ő os. és kir. Fensége JÓZSEF főherceg udvari szállító
és szerb király udvari szállítók.

Budapest, IV., Sütő-utca 2. szám (Szervita-tér sarkán).

Árjegyzékek készséggel küldetnek.

→ Pontosan ezimre ügyelni tessék! ←

MERCUR

Bank- és Váltóüzlet Részvénytársaság

Budapest, V., Dorottya-utca 12. sz.

A nálunk eladott osztálysorsjegyekre, csupán a most befejezett VI-dik húzáson több mint

1 millió korona

nyeremény esett, ezek közt a **600,000** koronás főnyeremény is.

Az alábbiakban felsoroljuk minden nagyobb nyereményeket, melyek a VI-dik sorshúzáson nálunk nyertek:

602,000 kor. nyert. 92044 ^{8/8}	1,000 kor. nyert. 36877 ^{8/8}	500 kor. nyert. 50003 ^{8/8}
200,000 » » 92049 ^{4/4}	1,000 » » 42316 ^{4/4}	500 » » 63458 ^{8/8}
10,000 » » 84465 ^{8/8}	1,000 » » 42338 ^{4/4}	500 » » 63464 ^{8/8}
5,000 » » 455 ^{4/4}	1,000 » » 42387 ^{4/4}	500 » » 64232 ^{8/8}
5,000 » » 15625 ^{2/2}	1,000 » » 42399 ^{4/4}	500 » » 70167 ^{4/4}
2,000 » » 6083 ^{8/8}	1,000 » » 55620 ^{4/4}	500 » » 74120 ^{4/4}
2,000 » » 10677 ^{4/4}	1,000 » » 63462 ^{8/8}	500 » » 84853 ^{4/4}
2,000 » » 26168 ^{4/4}	1,000 » » 67367 ^{8/8}	500 » » 85566 ^{1/1}
2,000 » » 75023 ^{1/1}	1,000 » » 78558 ^{8/8}	500 » » 85606 ^{1/1}
2,000 » » 76089 ^{2/2}	1,000 » » 84867 ^{4/4}	500 » » 85996 ^{1/1}
2,000 » » 80389 ^{4/4}	1,000 » » 85603 ^{1/1}	500 » » 86115 ^{1/1}
2,000 » » 81000 ^{4/4}	1,000 » » 90224 ^{1/1}	500 » » 86168 ^{1/1}
2,000 » » 86156 ^{1/1}	1,000 » » 96473 ^{8/8}	500 » » 90110 ^{4/4}
2,000 » » 90125 ^{4/4}	1,000 » » 99484 ^{1/1}	500 » » 90204 ^{4/4}
2,000 » » 99280 ^{1/1}	500 » » 5341 ^{8/8}	500 » » 90223 ^{4/4}
2,000 » » 99490 ^{1/1}	500 » » 5349 ^{8/8}	500 » » 90314 ^{4/4}
1,000 » » 475 ^{4/4}	500 » » 10062 ^{4/4}	500 » » 94706 ^{8/8}
1,000 » » 6081 ^{8/8}	500 » » 25469 ^{2/2}	500 » » 96836 ^{8/8}
1,000 » » 9089 ^{8/8}	500 » » 27386 ^{4/4}	500 » » 97096 ^{2/2}
1,000 » » 10652 ^{4/4}	500 » » 32159 ^{8/8}	500 » » 97410 ^{2/2}
1,000 » » 25474 ^{2/2}	500 » » 32166 ^{8/8}	500 » » 97460 ^{2/2}
1,000 » » 28563 ^{4/4}	500 » » 32639 ^{8/8}	500 » » 97623 ^{2/2}
1,000 » » 28575 ^{4/4}	500 » » 34884 ^{8/8}	500 » » 99251 ^{1/1}
	500 » » 40062 ^{4/4}	
	500 » » 42337 ^{4/4}	

A III. osztálysorsjáték első húzása november 17-én és 18-án lesz.

Sorsjegyek már kaphatók a következő áron:

Az első osztályra:

Egész sorsjegy..... frt 6. —
Fél sorsjegy..... » 3. —
Negyed sorsjegy... » 1.50
Nyolczad..... » —.75

Mind a hat osztályra:

Egész sorsjegy..... frt 80.—
Fél sorsjegy..... » 40.—
Negyed sorsjegy... » 20.—
Nyolczad..... » 10.—

MERCUR Bank- és váltóüzlet Részvénytársaság **Budapest, V., Dorottya-utca 12.**

Meturgeman.

Az »Egyenlőség« új rovata.

— Vezeti: Szabolcsi Miksa. —

Az arameus szó, melyet e cikk czimeül választottunk és amely ezentúl az »Egyenlőség« egyik *állandó rovatának* a neve lesz, — *magyarázót, tolmácsot, fordítót* jelent. (A török dragomán, mely szintén fordítót jelent, aighanem leszármazottja a zsidó meturgemannak.) Az ősi zsidók egy intézménye volt ez. A meturgeman magyarázta a népnek a héberül fölolvastott Szentírást arameus nyelven, mely a második zsidó királyság alatt a nép nyelvvé vált. A meturgeman magyarázta a tudósok előadását, míg csak azok is nem a nép nyelvén kezdtek beszélni. A meturgemannak, mint a tudósok és a nép közt való közvetítőnek, még sok más apróbb föladatai voltak; azt mondom apróbb, mert a nagyobbakhoz nem értett és mert azokat a tudósok maguk intézték el. Ő maga is afféle kisebb ember volt és a tudóshoz úgy viszonylott, »mint a szatócs a nagykereskedőhöz«.

Az »Egyenlőség« e rovata sem akar más lenni, mint meturgemanja a magyar zsidóságnak. Működése főképen a laikusoknak fog szólni; tudósaink de hogy szorultak a mi magyarázatainkra, de nem is adhatnánk olyan fölvilágosítást, minőre tudósok is szorulhatnak sokszor. Afféle tudományos kiskereskedést rendezünk be, mely nem pretendál tekintélyt, de amely mégis jó szolgálatakat tesz azoknak, kik *kicsinyben* vásárolnak. Nem vagyunk tudósok, de ami keveset tudunk, a legjobb szándékkal adjuk közre, örömet terjesztjük és készséggel adunk fölvilágosítást tudásunkhoz mért, apróbb dolgokban.

Hogy a meturgeman alatt újból föléllesztjük az »Egyenlőség«-nek néhány évvel ezelőtt oly nagy kedveltségnek örvendett *szerkesztői üzeneteit*, — több olvasónk kifejezett kívánságának teszünk eleget és azt hisszük, azoknak is szerzünk majd véle némi örömet, akik nem kívánták.

A meturgeman rovatában könnyed módon tárgyalt, lehetőleg tanulságos és érdekes apró értekezéseket is közre fogunk adni, melyek természetesen nem csak annak szólnak, kihez intézzük és kinek kérdése terelte a tárgyra figyelmünket. Ezért is nem neveztük el a rovatot egyszerűen szerkesztői üzeneteknek; ennél több akar lenni, bátor egyéb üzeneteink is itt fognak megjelenni.

Keljen hát újból életre a zsidó meturgeman. Tolmácsoljon és tanítson; terjeszzen világosságot és adjon fölvilágosítást; tanácsoljon, bátorítson, pártoljon és, ha úgy fordul, korholjon és kifogásoljon, de mindig jót akarva, oktatta, szeretve, mint tette régen, ezer és több száz esztendővel ezelőtt a világosságot közvetítő és a nép előtt a tudomány előcsarnokait megnyitó, hajdani zsidó meturgeman.

Dr. Gr. V. Budapesten. A kérdés korántsem olyan egyszerű. Hogy ki olvas helyesen, ő nagysága, ki »*Elauhim*«-ot mond, vagy Doctor ur, ki »*Elajhim*«-nek ejti, — erre nem is igen felelhetünk. Mert legfőbb azt mondhatnók, hogy ő nagysága *askanáz* (német) kiejtéssel olvassa a hébert, Doctor ur pedig lengyelrel. *Helyesnek* azonban, egy sem helyes. *Helyesnek* egyedül a *szeferd* (spanyol) olvasási mód helyes, minél fogva sem *au*, sem *aj*, hanem *ó*, tehát Elóhim. Így ejti az egész zsidóság Keleten, így ejti a Keletről egyenesen Spanyolországba származott, onnan 1200 év után kiüldözött és azután Törökországban, Itália egy részén, Hollandiában és Marokkóban letelepedett és még most is ott élő zsidóság, és így olvassa — ami nem utolsó érv — az egész keresztény világ, már t. i. az, mely héberül olvas. De zsidó tudós is, akár lengyel, akár askanáz kiejtéssel imádkozik, ha a hébert más betűkkel *átírja*, csakis a *szeferd* olvasási mód szerint teszi.

A különféle olvasási móddal mi magunk is nagyon meg vagyunk akadva. A Szentírás első mondatát például mi dohányutezai templombeliek (kik askanázul ejtjük a hébert) így olvassuk: *Berésisz boro Elauhim és — hassomájim véész hoorecz*. Már az én szűkebb hazámban, Szabolcsban és aztán a Kárpátokon át egész Krakkauiig a zsidók így olvassák ezt a verset: *Berájsisz* (az *áj* úgy olvasandó, mint a rövid német *ei*, amely összetett hangzó nincs meg a magyarban) tehát *Berájsisz buru Elajhim* (az *aj* úgy olvasandó, mint a német *eu*) *ájsz hassomájim véájsz huurecz*. *Helyesnek* egy sem helyes, mert ez a vers tulajdonképen így hangzik: *Berésit bárá Elóhim eth hassomájim veeth haarecz*. Így olvassák a *szeferd* zsidók, így írják át, mint említettük, az *askanáz* és lengyel zsidó tudósok és így olvassa a héberül olvasó keresztény theologus is.

Hogy mi daczára annak, hogy ezt tudjuk, a *heli szidrák* és *haftárák* jelzésében nem a *szeferd* olvasási mód szerint írjuk át a héber szavakat, az onnan van, mert azt akarjuk, hogy olvasóink *tudják* is mit írunk. *Közszájon forgó* és úgy elfogadott szavakat nem írhatunk át *szeferd*ul, de teszszük ezt, ha valamely más héber idézetet átírunk. A *szidra* és *haftára* jelzéséni csak annyit engedtünk meg magunknak, hogy az *au* helyett a helyes *ó*-t használjuk, mert az a Németországból ide belopott *au-au* rettenetes hangzásu; még inkább a lengyel *aj*.

Hogy hogy származott az a sokféle olvasási mód (mert van még egy 4-ik, mely a németből is, a lengyelből is acceptált valamit, amiért *vegyesnek* lehetne elnevezni; van aztán egy olasz, melyben pl. a nálunk néma *ájin* [y] betű mint g hangzik és ahol ennél fogva pl. a יַעֲקֹב [Jaakób] szót *Jagakób*-nak ejtik) — hogy hogyan származott hát az a sokféle olvasási mód, arról külön értekezést kellene írni; itt csak arra terjeszkedhetünk ki, hogy majdnem bizonyos, hogy a különféle országok nyelvének a befolyása nyilatkozik a különféle olvasási módban, bárba nincs kizárva az sem, hogy már Palesztinában is ösmertek különböző tájszólásokat és amit pl. Gallilaeában *th*-nek ejtettek, azt Judaeában *sz*-nek mondták s így tovább. Példa erre a »Siboleth,« amely fogalomná vált és minden mivel nyelvbe átment héber szónak a történetét vajmi kevés laikus ösméri.

A történet ez:

Gilead haboruba keveredett Ephraim törzsével és legyőzte. A Gileaditák megszállták a Jordán kompjait, hogy a hazafelé menekülő ephraimita katonákat elfogják. A menekülőknél azonban volt eszök, hogy el nem árulták magukat, amiért aztán a gileaditák meghagyták a

Jordán partját megszállt katonáiknak, hogy mindenkivel, ki a folyón át akar kelni, mondassák el ezt a szót: »Siboleth«. Az Ephraim törzsebeliei ugyanis az »S« helyett »Sz«-et mondtak. S az ephraimiták csakugyan **Sz**iboleth-et mondtak »**S**iboleth« helyett (a szó maga *kalászt* jelent), ami a szegény menekülőknél életökbe került, mert a győztesek kegyetlenül lemészárolták őket. (A történetet lásd a Birák könyve 12. fejezetében.) Minden dologról azért, melyen valami nagy ügy főnkad, vagy amely az ember erejét próbára teszi; dolog, miről a latin azt mondaná: *hic Rhodus. hic salta*, itt van Rhodus, itt ugorj át, ha tudsz, azaz itt mutasd meg, hogy ember vagy a talpodon — minden olyan dologra a »Siboleth« szót alkalmazzák.

Látjuk ebből, hogy voltak Palesztinában egyes vidékek, hol bizonyos hangokat nem is tudtak kimondani, (vannak ilyen példák Európában is. A magyar ember pl. és szintugy a francia nem hozza ki a torkából a német »ch«-t, a lengyel meg az »r« helyett is »ch«-t mond, mert ő meg az »r«-t nem tudja kimondani) így támadhattak az eltérések egyes hangok kiejtésében és így különféle dialektusok.

Lehet, hogy a rómaiak csak együtt lakó tömegeket, melyek tehát egy és ugyanazon dialektust beszéltek, hurczoltak el egy-egy idegen országba. Így kerülhetett egyik héber dialektust beszélő zsidó csapat Iberiába, a mai Spanyolországba, egy másik meg, mely más dialektussal élt, Germániába, Galliába, Dáciába, Pannoniába és így tovább. Az is lehet, hogy mind a két föltevés való: hogy t. i. egy-egy zsidó csapat már otthonról vitt magával egy a többiből elütő tájszólást, melyet az exiliumban új hangokkal szaporítottak, illetve rontottak meg; mert hogy pl. az *au* nem palesztinai származású, hanem tiszta német hangzó, az minden kétségen felül áll, mint ezt egy cikksorozatban már régebben kifejtettük.

Volna még szavunk a *hangsúlyozáshoz*, a mely körül annyit vétkeznek, még pedig a különböző országok szerint. Így a laikus magyar zsidó a héberben is az első szótagra helyezi a súlyt, a német meg a középsőre, a francia az utolsóra. A helyes hangsúlyozáshoz az utóbbiak járnak legközelebb, mert a héber is, ugy mint a francia, a legtöbb szóban az utolsó szótagra helyezi a súlyt. Élő szóval, tehát előadás felében ezt a kérdést természetesen sokkal jobban lehet megértetni a tudnivágyóval; azért nem is ártana, ha rabbijaink, kik mindezeket tudják, hébe-hóba kis fölolvásokat tartanának a helyes héber olvasásról.

D. P. A. Sz—n. A korszak, melyben élünk, nem a reformok korszaka. Inkább visszatérést látunk mindenütt a konzervativismus felé, a mi különösen köztünk, zsidók között, hol 30 év óta annyira megingott minden vallásos alap, nagyon helyén való. *Egy* reformért azonban tudnánk mi is lelkesedni és küzdeni, még pedig épen a konzervativismus érdekében. *A zsidó nő viszonyát a valláshoz* örömet segítőnek megváltoztatni. A modern nő mind több részt kér magának a föladatakból és jogokból, mik ezelőtt kizárólagosan a férfi dominumait képezték. S szűk lett a ház és szűkek a viszonyok természetesen a zsidó nőnek is, különösen a művelt és gazdag zsidó nőnek. Ott is hagyta az eddigi keretet, kilépett a szabadba — csak vallásával szemben maradt meg kiskoru helyzetében, a mi, ha nem is egyedüli oka a zsidó nő elvallástalanodásának, de mindenesetre hozzájárul ahhoz — a mit tagadni nem lehet — hogy leányaink, asszonyaink mind jobban elidegenednek apáink hitétől, mig pl. a katolikus nő, ki egyházának a férjval teljesen

egyenértékű tagja — mind nagyobb erősségévé válik felekezetének. Hiába minden szépítgetés; a zsidó nő napról napra jobban távolodik el a zsidó vallástól, mintha csak bosszút akarna állani kizártságáért a vallásos életből, a templomban való elkülönítettségéért, kizárattatásáért a Tóra elé való járulásból és azért, hogy a legtöbb vallásgyakorlatra képtelennek mondták ki.

Mindez, igaz, a nő iránt való gyöngédségből és kíméletből történt. Azt akarták, legyen a nő egészen a házá, — csakhogy a házból azóta kilépett — nem bocsájtunk abba, hogy helyes-e, vagy nem az a kilépés. de tény, hogy ugy van — mondom tehát, a házból kilépett, új működési körök nyitak meg előtte, vagy önmaga alkotott ilyeneket; még jótékonyágának is új terepnumot teremtett (vessünk csak egy pillantást a nőegyletek nemes működésére) — vallása azonban csak nem emancipálta és a 13 éves inas még ma is többet numerál a templomban, mint akár Hirsch Klára báróné.

Nem indítványozunk, nem ajánlunk semmit — ez nem is a mi dolgunk — de mint már egyszer czikkben, fölhiyjuk itt is a kompetensek figyelmét: gondolkodjanak, miképen hódíthatnók vissza Izrael leányait Izrael vallásának. Gondolkodjanak, nem vihető-e keresztül valami uton — a vallástételek megsértése nélkül — a zsidó nő vallási recepcziója.

Astronomus Budapesten. Az elődök igenis ösmerték a *föld forogásának* teoriáját jóval, de jóval Copernicus előtt, ugy, hogy róluk is áll Heinenak Alcharisiról tett ama szellemes megjegyzése, hogy voltairianista volt 600 évvel Voltaire előtt. Az tehát, a miért a római inquisitio Galileit börtönre, számkivetésre ítélte, sokkal elébb helyet talált a középkori zsidók egyik legszentebb könyvében, a *Szoharban*, a mely még ma is a biblia után a chassideusok főkönyve. Csodálattal olvasunk ebben a könyvben olyan dolgokról, mik ma már — igaz — az emberek közkincese, de a miket akkor nem is sejtett a világ és csak századokkal később törték maguknak utat az emberiség közludatába.

Ime, az arameus szöveg (a Szohar ezen a nyelven van írva):

וְכִסְפָּרָה דְרַב הַמְּנַנְיָא בְּפִישׁ נְתִיר. דְּהָא קָל יְשׁוּבָא מְתוּלְלָא בְּשִׁינְלָא בְּהַדְרִי וְכָל אֲמִין בְּרָדִין מְשַׁנְוִין מְשַׁנְוִיהוּ בְּשִׁינְיָא דְאַוּרָא כְּפֻּם קָל אֲתֵר וְאַתֵּר וְקֻנְיִין בְּקֻינְיָיהוּ כְּשָׂר בְּנֵי נָשָׂא. וְעַל דָּא אִית בְּיִשְׁבָּא. בְּדִקְדוּרָא לְאַלְמִין תְּשֻׁקָא לְאַלְמִין לְנָשָׂא וְלְאַלְמִין לְיִשְׂרָאֵל. וְאִית אֲתֵר דְּבְרָהוּ וְיִקְרָה וְלָא אִשְׁתַּבַּח בְּיָה לְיִשְׂרָאֵל בְּרִישׁוּתָא דְּהָא וְשָׂרָא

Magyar fordítása ez:

Az agg rabbi Hamnuna könyvében még több is van erről (t. i. a matematikai földrajzról, melyet a szöveg előző része tárgyal). *Mint forgó golyó, ugy forog maga körül a föld.* És a kik rajta élnek, külsőjükben a szerint változnak, a milyen különböző a levegő egyik, vagy a másik ponton (azaz a fajok eltérése egymástól a klimától függ, a mely alatt élnek.) Ezért (a föld forgása folytán) történik a világon, hogy *mikor az egyik részen nappal van, a másikon sötétség honol* és mig ott sötét van, itt világos nappal. Sőt vannak olyan pontok is, (a sarkok?) hol csakis nappal van és ahol az éjszaka igen nagyon rövid ideig tart.

A dolgot különben nem mi fedeztük föl. Idézi a Szoharnak ezt a helyét dr. *Bernhard Fischer* »Talmudische Chrestomathie« czimű igen becses munkájában.

Bar-Urjan. Legjobban cselekszik, ha az ilyen kérdésekben az illetékes fórumhoz, az Izraeliták országos irodájához (V., Fürdő-utca 10) fordul, mely mindig és önzetlenül jár el ilyen dolgokban. Hogy általunk akarja ügyét oda juttatni, azzal épenséggel nem mozdítja elő a dolgát. Őn is bizonyára szívesebben jár el annak az érdekében, ki *egyenesen* önhöz fordul, mint az olyannak, kinek kérését második kézből kapja. Nekünk különben sincsenek meg azok a connexióink és távolról sem az a befolyás, minők ilyen — elösmertjük nemes és jó, de mégis nehéz — dolgok keresztülvitelére szükségesek.

Ami a betöltendő pesti rabbiszéket illeti, a hitközség — úgy tudjuk — még mindig nem határozta el magát, bár a megürösedett állást minél előbb szeretné betölteni. De nem is könnyű dolog a keresett jelöltet megtalálni. A hitközség *elősmert talmudtudóst keres jambor és konzervatív irányú férfit*, ki jó magyar szónok is legyen és világi műveltséggel is rendelkezék. Súlyt helyez továbbá a külső megjelenésre és egyéb jó tulajdonságokra. Mondom, még eddig a jelöltet illetőleg nem határozta el magát a hitközség.

B. L. tanító F. F.-ben. Kalonymos ben Kalonymos, a képmutatók ostora »Eben-Bóchen« című munkájában, embereket, minőnek őn rajzolja támadónkat, találóan és röviden így jellemzi:

»Minél ostobább, annál bölcsebbnek akar látszani; legszívesebben olyan dolgokhoz szól hozzá, amikből legkevesebbet ért és ha károdát okozta, azt mondja jamboran, hogy csak javadat akarta«.

Sz. M. Berczelen. Büszkék vagyunk a fölfedezett rokonságra, — ingyenpéldányt még sem küldünk.

Zs. M. Budapesten. *budapesti* izr. hitközség *nincs*, minél fogva nem is beszélhettünk a *budapesti* izr. hitközség választásáról. Önálló község áll fenn Budán, az ó-budai hitközség pláne 100 esztendővel régeb, mint a pesti, és végül külön hitközséget képeznek a kőbányai zsidók. Csak *pesti* hitközségről szólhattunk tehát, de a világért sem azért, mert nem tudók, hogy a székesfővárosnak 25 esztendő óta Budapest a neve. Hogy az orthodox hitközség mégis budapesti-nek nevezi magát, az gusztsos dolga. Kicsiny, tehát nagyobb nevet ad magának.

Zemplén. Engedniök kell; a szolgabírónak igaza van. A baj csak az, hogy szolgabíró egyáltalán beleavatkozhat egyházi dolgokba. De hát önök hívták, miért haragszhatnak most, hogy ellenök döntött? Nem dicsőítették volna, ha akaratauk szerint cselekedett volna? Máskor jó lesz a »sájlé«-val a rabbihoz fordulni és nem a szolgabíróhoz.

Baranyai. Zsidó, uram, és nem izraelita. Nem azért, mert nem találjuk szépnek, megfelelőnek az izraelita nevezetet. Sőt. Csakhogy az izraelitával nem gunyolnak hennünket. Használjuk mindenütt a zsidó nevezetet és megszűnik gunynévként lenni. Csak addig az, a mig haragszunk érte és félve kerüljük annak vallani magunkat.

A zsidó vagyon.

Dr. Jellinek Adolfnak »A zsidó európai közmondásokban« című könyvéből.

»Riche, comme un Juif« (Gazdag, akár a zsidó. (Francia közmondás.)

E francia közmondás első tekintetre nagyon modernnek, t. i. nagyon antiszemita izünek tetszik. Hisz a »zsidó vagyon«, a »zsidó kapitalizmus« itt is,

ott is a napirendnek szörnyen vészes jalkiáltásai. Persze, hogy e felkiáltások alkalmával szépségesen megfélekednek azon apróságról, hogy biz a zsidóság nagyobb része a középkorban minden volt inkább, mint gazdag és jómódu és a modern időkben sem más. A zsidó lakosságot csak épen Lengyelországban, Oroszországban, Romániában és az ázsiai országokban kell megfigyelni, hogy meggyőződünk, miszerint legnagyobb részüknek nincs ingatlan, sem biztos jövedelme és a létért ugyancsak küzdeniök kell. Ugy en passant megemlítem, hogy a héber nyelvnek a »szegény« fogalmának kifejezésére *hét* szava van, a mi bizonyosága annak, hogy a zsidók körében sűrűn esett beszéd a szegényekről s azokat különböző szempontokból tekintették.

A zsidók gazdagsága inkább mondaszerű, mint történeti igazság* és hogy a mi példabeszédünk mégis tipikusnak veszi, annak oka az, hogy az egyes zsidók gazdagsága oly időkben, mikor a forgó tőkéből nem volt akkora készlet, mint a mai pénzgazdaságban, inkább szembe tűnt, mint az ingatlan tulajdon, mely sokszor reá szorult; hogy továbbá a zsidó ember általában több figyelmet vont magára, ha a szerencse javaival megáldva volt, mint akármelyik más alakja a társadalomnak. Még manapság is sokkal többször említik a zsidót. Kinek egy milliónál több mozgó tőkéje van, mint a főurat, a kinek ingatlanai messze kiterjedésűek és sokkal nagyobb értéket képviselnek. Talán a pazárlások, melyeket egyes gazdag zsidók elkövettek, sokban hozzájárultak ahhoz, hogy a zsidó gazdagság közmondásossá vált.

Igy pl. beszélik, hogy egy fejedelem valami kárpitossal néhány termének berendezetéséről költségvetést készíttetett, de azt igen magasnak találta. A mester, hogy az arisztokrata megbízót számlájának megnyerje, megjegyezte, hogy a munkák, melyeket N. N. bankárnak végzett, még magasabb összegnek feleltek meg. Amire úgy válaszolt a főúr, hogy: »én fejedelmi, de nem zsidó berendezéseket kívánok.«

Lehet, hogy a példaszó a gazdagságnak nem nagyságát, hanem állhatatlanságát és mulandóságát akarja kifejezni. Mert a zsidó vagyon, mivel hogy ingó és nem föld meg birtok, nem állandó és nem örökölhető a későbbi nemzedékek által. A Rothschild házon kívül alig van más zsidó család, mely gazdagságának genealógiáját csak úkatyjára is visszavezethetné. Ezen tény az orosz zsidók a következő példaszóval prägnánsul jellemzik:

»A jüdisch asiresz iz vi a marciovi Schnee.« A zsidó gazdagság akár csak a márcziusi hó.

Midőn tehát a francia nép ajka e mondást: »Gazdag, akár a zsidó« közmondássá tette, csak a gazdagság állhatatlanságát jellemezte, mely a szülő arcvonásai és lelkitulajdonaitól eltérően, a késő utódokra át nem örökíthető. Ribot kitűnő munkájában, a »De l'hérité«-ben nincs olyan fejezet, mely a zsidó tulajdon átörökítéséről szólna.**

* Mac Culloch e tekintetben Principes of political economy cz. művében következőképen ítélkezik: Az európai nagyobb városok többségében vannak igen gazdag zsidók, de eme néptörzsnek tulnyomó része mindenkor ép oly szegény volt, mint az illető országbeli lakostársaik s ez a viszony még ma sem más. V. ö. Morpurgo. A statisztika és a társadalmi tudományok. 258. oldal.

** Jellemző a zsidó vagyonának gyors és kiszámíthatlan változására nézve az újvire szóló ima, mely azt mondja, hogy a sors megállapítja, ki szegényedik el a következő évben és ki fog meggazdagodni. A középkorban az üldözések folytán a gazdagságból a szegénységre való hirtelen átmenet nem volt ritkaság.

ESZTERKA.

Szomorujáték négy fölvonásban.

— Irta: Philippson Lajos. —

— Fordította: Haber Samu. —

(Tizennegyedik folytatás.)

Eszterka:

Barátom, oh, mi szép e gondozásod;
De mit kikötsz, magam kívántam volna!

Ben József:

Ugy is legyen! Tehát megyek tovább
Az útam a cél felé Urunkkal!
Vezess apádhoz is; törvény előtt
A baj, mi retteget, nem oszla el;
Egyetlen ellenünk, se birtuk ám le,
Bár érezék már a zsidó kezét.
Apád tanácsra vár s szorúl is arra:
Törvénybírák előtt mikép beszéljen;
Oszl' a királyhoz is megyek — Uram!
Segíts, a sorsunk fordulóra ért!

(Mindketten el.)

Harmadik jelenet.

A király, Melchti Jakab kancellár.

Kázmér:

Mindaz való, s igaz tehát, amit
Titokban a zsidó közölt velünk?

Melchti:

Mindaz való, uram. Sietve küldtem
Követjeink egészen a hegyekbe.
E híveink hozák hírül, hogy látták
Az ellen őrszemét határainkon.

Kázmér:

Elmérgezék bátyám', Boleslavot,
Mivel nem engedett a pópa-népnek;
A lázadók vezére Dániel,
A herczeg s ellenem fegyvert fogott?

Melchti:

Olyannyira titokba' folyt a munka,
Egy hang kevés, de annyi sem jutott
Ide s ha a zsidó hűsége nincs,
Váratlanul köszönt közénk az ellen.

Kázmér:

S a slacheziczok az ellen czimborái
S e bajt fejünkre ők hozák, idézték?

Melchti:

Igen. De nem bűnös mind.

Kázmér:

Tán a többség?

Melchti:

Az, fájdalom.

Kázmér:

Tán lázadók azok is,

Kiket kitüntetéek magam körül?

Melchti:

A névsor ezt mutatja, mit tagadnám.

Kázmér:

Az árulás de fáj! — Nem is hívém,
Hogy ily keservesen sebezzen engem.
A támadást hogy gondolod leverni?

Melchti:

Nehéz dolog, uram király. Mikép
Parancsolád, hivattam őket én
És itt időznek most a székhelyen,
Együtt lesik szavad kíváncsian.

Kázmér:

Lesz ott, mit hallanom?

Melchti:

Királyom, a

Zsidó sokat s olyant beszélt nekem,
Mi jó a legroszabb esetben is.
Kéznél van itt s eléd kívánkozik.

Kázmér:

Mily fordulása az időknek!
Mi készül az időnek méhiben,
A dolgok útja, hogy eként halad —
Segélyt keres a tej'delem zsidónál,
Mig nagyjai ledönteni kívánják.
Vezesd be őket hát, hű emberem,
Ne mondja senki, hogy Kázmér király
Kihallgatás nélkül, bár áruló legyen,
Ítélné bűnösön. Daczuk elől
Azonban én kitérni nem fogok.

(Távoznak.)

Negyedik jelenet.

A király. Vola ura. Rosny, Lubomircz és többen az ország nagy-
jai közül. (A kijáratokat katonák foglalják el.)

Kázmér:

Nemes urak, hivattalak, hogy az
Ország javát beszéljük itt meg:
Honunk veszélybe' van! Határainkon
Betört titokban az orosz sereg.
Ok nélkül s hadat nem is üzenve,
S miként a róka pórnak udvarába,
Jön erre lopva, éjnek éjszakáján —
Bajunkba', rajta hát, segítetek!

Rosny:

Az portya lesz csupán határainkon,
Az ott lakók is visszaverhetik —

Kázmér:

A hír szerint, a baj nagyobb. Fegyvert
A bátyja ellen Dániel fogott,
Vele Galiczia nemesse mind
S a herczeget kíséri nagy csapat nép.

Rosny:

S mi szándokod, uram, oh, add elő!

Kázmér:

Mi szándokom? Mi furcsa kérdés?
Lengyel barátaim erőivel
Leverni vágyom a zsvány hadat.
S mely lengyel az, ki helyt nem áll, ha kell?

Rosny:

De készületlenek vagyunk.

Kázmér:

Se baj!

Elég a fegyverem. Adok, vigyétek
S a váratok mind harcra kész lehet.

(Folytatása következik.)

